

ปีที่ 18 ฉบับที่ 70
ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2565
ISSN : 1905 - 0992

วารสาร

เศรษฐกิจอุตสาหกรรม

INDUSTRIAL ECONOMICS JOURNAL

DISRUPTIVE CHANGE IS THE NEW CHANCE:

วิกฤตพลิก โอกาสใหม่
ของอุตสาหกรรมไทย

บทความพิเศษ

มรสุมวิกฤตที่คาบอ้อม
กับ อนาคตอุตสาหกรรมไทย

เกร็ดความรู้

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
(Personal Data Protection Act : PDPA)
: โอกาสและผลกระทบในบริบทของภาคธุรกิจ
และอุตสาหกรรม

สัมภาษณ์พิเศษ

นางวรรณ ชิตอรุณ
ผู้อำนวยการ
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

CONTENTS

ปีที่ 18 ฉบับที่ 70 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2565

3 เรื่องเด่นประจำวัน

สรุปภาพรวมงาน OIE Forum 2022

9 บทความพิเศษ สศอ.

- ▶ มรสุมวิกฤตที่ถาโถม กับ อนาคตอุตสาหกรรมไทย
- ▶ ถอดบทเรียนการพัฒนา SEZ: ประเด็นท้าทายของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
- ▶ มองสงครามรัสเซีย-ยูเครน : โอกาสในการสร้างเครือข่ายผู้จัดหาวัตถุดิบ/สินค้าและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม (Supplier and Manufacturer Network) โดยการใช้ Logistic Park
- ▶ บทบาทของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในโอกาสการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคของไทย ปี 2565

24 สัมภาษณ์พิเศษ

นางวรรณ ชิตอรุณ
ผู้อำนวยการ
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

30 กาะแวนโธม

เศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สรุปดัชนีอุตสาหกรรมไทย
ไตรมาส 3/2565 และการคาดการณ์

34 นานาสาระ

CBAM : มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม
ของสหภาพยุโรป

38 เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
(Personal Data Protection Act : PDPA) :
โอกาสและผลกระทบในบริบท
ของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม

42 รอบรู้อุตสาหกรรม

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา

43 OIE Business Indicator

- ▶ การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย
- ▶ The Early Warning System of Industrial Economic
- ▶ ดัชนีชี้แนวโน้มเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (MPI)

บรรณาธิการกลอง

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ฉบับที่ 70 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2565 นำเสนอสาระจากงานประจำปี สศอ. (OIE Forum) พ.ศ. 2565 ภายใต้แนวคิด “Disruptive Change is the New Chance: วิกฤตพลิก โอกาสใหม่ของอุตสาหกรรมไทย”

ต่อยอดบทความพิเศษ “มรสุมวิกฤตที่ถาโถมกับอนาคตอุตสาหกรรมไทย” “ถอดบทเรียน SEZ : ประเด็นท้าทายของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ” “มองสงครามรัสเซีย-ยูเครน : โอกาสในการสร้างเครือข่ายผู้จัดหาวัตถุดิบ/สินค้าและผู้ประกอบการ” และ “บทบาทของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในโอกาสการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคของไทย ปี 2565”

สัมภาษณ์พิเศษพบกับ นางวรรณ ชิตอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ต่อยอด นานาสาระ “CBAM : มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรป” และเกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม “กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act : PDPA) : โอกาสและผลกระทบในบริบทของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม

แล้วพบกันใหม่ในวารสารฯ ฉบับหน้าค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

วรรณ ชิตอรุณ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
กฤต จันทน์สุวรรณ
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
อนุวัตร จุลินทร
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ
บรรณาธิการบริหาร
รวิวรรณ อุตตรนคร
เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กองบรรณาธิการ

วรรณกร มีภูมิรู้
กฤษฎา นุรักษ์
ศิรินาถ ปรีชา
จันทิมา ยาเย็น
พิชิตพล แก้วงาม
อัมพร สุวรรณรัตน์
สุจิรา หายสวัสดิ์
ภูริดา มณียม
บุญอนันต์ เศวตสิทธิ์
เทพยุตา วงศ์วิรัตน์
พิมพ์กมล ไชยสมภาร
ปฎิญา มั่งคั่ง

Disruptive Change is the **New Chance** วิกฤตพลิก โอกาสใหม่ของอุตสาหกรรมไทย

คณะทำงานฝ่ายวิชาการ OIE Forum 2022
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม จัดงานประจำปี สศอ. (OIE Forum) พ.ศ. 2565 โดยจัดขึ้นเป็นปีที่ 14 ภายใต้ชื่องาน **"Disruptive Change is the New Chance : วิกฤตพลิก โอกาสใหม่ของอุตสาหกรรมไทย"** เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ณ ห้องแกรนด์ฮอลล์ 202 (GH 202) ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา และรับชมผ่านระบบออนไลน์ (โปรแกรม Zoom Webinar) โดยได้รับเกียรติจาก นายวันชัย พนมชัย รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธานเปิดงาน และนางวรรณณ ชิตอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กล่าวรายงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอมุมมองและแนวทางการปรับตัวของ

อุตสาหกรรมไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไทยให้แข็งแกร่ง พร้อมก้าวสู่โครงสร้างการผลิตไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยมีผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สมาคม มูลนิธิ สถาบัน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ สื่อมวลชน ตลอดจนผู้สนใจ เข้าร่วมงานกว่า 1,000 คน

คอลัมน์ "เรื่องเด่น" วารสารฯ ฉบับนี้จึงขอนำเนื้อหาจากงานประจำปี สศอ. (OIE Forum) พ.ศ. 2565 เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ติดตามประเด็นความเป็นไปด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้อย่างไม่ตกหล่น

ปัจจุบันเกิดสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ภาวะโลกรวน วิกฤตความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน สถานการณ์เงินเฟ้อโลก การขึ้นอัตราดอกเบี้ย และภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจคู่ค้าในหลายประเทศ ซึ่งความท้าทายเหล่านี้ ล้วนเป็นโจทย์ที่ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยต้องเตรียมพร้อมรับมือ อย่างไรก็ตามท่ามกลางความท้าทายข้างต้น ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยยังคงมีทุนทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ มีทรัพยากรที่ดี มีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าได้มาตรฐานสากล อีกทั้งยังมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าและบริการตามความต้องการของตลาดโลก ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับตัวเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับประเทศจากโอกาสที่มาพร้อมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก อาทิ

การเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคดิจิทัล ทำให้มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สามารถนำมาใช้ในการยกระดับการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน การเข้าสู่ยุคดิจิทัลจะเป็นตัวเร่งให้เกิดธุรกิจใหม่ ๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มมหาศาล อีกทั้งยังสร้างงานใหม่ ๆ ที่ต้องการทักษะด้านเทคโนโลยีและเพิ่มความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะมากขึ้นด้วย

การเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมการแพทย์และสุขภาพเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้นทั่วโลก อีกทั้งกระแสความตระหนักด้านสุขภาพที่มาพร้อมกับสังคมสูงวัย ยังกระตุ้นให้อุปสงค์ต่อสินค้าเกษตรปลอดภัย และผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นด้วย

ความใส่ใจสิ่งแวดล้อม จะเพิ่มความต้องการใช้พลังงานสะอาด ยานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแรงผลักดันให้ภาคธุรกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและใส่ใจกับความยั่งยืนมากขึ้น

ความยืดหยุ่น หรือ Resilience จะเป็นแนวคิดหลักที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยลดการพึ่งพิงการผลิตสินค้าและการนำเข้าจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง และหันมาส่งเสริมการผลิตที่สามารถสร้างสายการผลิตและมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นภายในประเทศ รวมถึงการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและการสร้างพันธมิตรทางการค้ากับประเทศภายในภูมิภาคให้มากขึ้นด้วย

การเคลื่อนตัวของบริบทโลกดังกล่าว จะเป็นโอกาสอันดี สำหรับภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยในการปรับตัวเพื่อใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการโยกย้ายทรัพยากรจากฐานการผลิตเดิม ไปสู่การขับเคลื่อนภาคการผลิตและบริการแห่งอนาคตที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อพลิกฟื้นจากวิกฤต และผลักดันการพัฒนาสาขาการผลิตที่จะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศในระยะต่อไป รวมทั้งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และภาวะวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นอีกและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต

OIE FORUM 14th 20

ในส่วนกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เล็งเห็นถึงความสำคัญและพร้อมขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาในยุค New Normal และสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกได้อย่างเต็มที่ อาทิ

การส่งเสริมเกษตรอุตสาหกรรมอัจฉริยะ
โดยสนับสนุนการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในภาคเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรและยกระดับไปสู่ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมเกษตรแปรรูป รวมทั้งนำ Internet of Things (IoT) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการผลิต

การพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจะเป็นกลไกขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศในอนาคต ภายใต้มาตรการ / แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและแผนระดับชาติ เช่น ยานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมชีวภาพ แปรรูปอาหาร หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ การแพทย์ครบวงจร ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ หรือ กอช. ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

การพัฒนาผู้ประกอบการและภาคการผลิตไปสู่ 4.0 พร้อมรับกับโลกยุค 4.0 โดยสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะ ส่งเสริม SMEs และวิสาหกิจชุมชนให้มีผลิตภาพเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมและดิจิทัล รวมทั้งพัฒนาปัจจัยเอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมยุคใหม่ เช่น การวิจัยและพัฒนา (R&D) การยกระดับคุณภาพมาตรฐาน รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) เพื่อลดปัญหาอุปสรรคแก่ผู้ประกอบการ ควบคู่ไปกับการเพิ่มโอกาสทางการตลาดและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการทุกระดับ

การพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน

สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาคมโลก ผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดมลพิษและบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน พัฒนาระบบการจัดการกากอุตสาหกรรม รวมถึงพัฒนาและยกระดับเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

การพัฒนาอุตสาหกรรมในมิติพื้นที่

ผลประโยชน์จากการพัฒนาให้ทั่วถึงและครอบคลุม โดยพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่พัฒนาพิเศษตามนโยบายรัฐบาล รวมถึงพื้นที่อุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ยึดโยงกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่

การยกระดับการให้บริการด้วยเทคโนโลยี

ดิจิทัล รวมถึงการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน (Enabling Factors) เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการที่สะดวกและรวดเร็ว บูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งปรับปรุง/แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

ทั้งนี้โมเดลการพัฒนาที่ดี และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกฝ่าย เมื่อผนวกกับศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง ความพร้อมของปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งได้มีการวางรากฐานการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง และการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนที่พร้อมใจกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามภารกิจของตนเอง ภายใต้นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน ย่อมส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย ได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการพลิกวิกฤตและสร้างสรรค์โอกาสจากกระแสการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที เพื่อการเติบโตอย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

จัดทำโดย :

คณะทำงานฝ่ายวิชาการ OIE Forum สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

งานประจำปี สศอ. (OIE Forum) พ.ศ. 2565 วันที่ 26 ตุลาคม 2565

มรสุมวิกฤตที่ถาโถม กับอนาคตอุตสาหกรรมไทย

กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2

คงไม่มีใครปฏิเสธว่าในช่วงที่ผ่านมาไม่ได้รับผลกระทบจากมรสุมวิกฤตที่พัดกระหน่ำมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่มรสุมโรคระบาดที่คร่าชีวิตและสร้างความเสียหายให้กับทุกวงการทุกพื้นที่บนโลก จนถึงมรสุมเศรษฐกิจลูกใหม่ หรือที่หลายคนเรียกว่า **Perfect Storm** ซึ่งกำลังก่อตัวและสร้างความปั่นป่วนซ้ำเติมให้สถานการณ์ที่แย่อยู่แล้วกลับแย่ยิ่งขึ้นไปอีก สิ่งที่ต้องคิดต่อไป ก็คือโลกของเราจะรับมือกับมรสุมเหล่านี้ได้อย่างไร แล้วภาคอุตสาหกรรมไทยจะปรับเปลี่ยนไปทิศทางไหน จะสามารถสร้างโอกาสใหม่จากวิกฤตต่าง ๆ ที่ถาโถมมากับได้หรือไม่

Perfect Storm: มรสุมวิกฤตที่ต้องรับมือ

จากจุดเริ่มต้นของการเกิดโรคระบาด “โควิด-19” ที่ประเทศจีนเมื่อ 3 ปีก่อน และได้แพร่กระจายไปทั่วโลก จนองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนบนโลกอย่างที่ไม่เคยมีใครคาดคิดมาก่อน ทั้งจากความรุนแรงของโรคระบาดที่ทำให้เกิดการเสียชีวิตจำนวนมาก และจากมาตรการล็อกดาวน์เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดที่สร้างความเสียหายให้แก่ภาคธุรกิจและความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนจำนวนมาก รวมถึงมาตรการ Zero Covid ที่เข้มงวดของจีน ซึ่งประเทศไทยก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงมรสุมวิกฤตสาธารณสุขนี้ได้พ้นเช่นเดียวกับทุกประเทศ โดยตรวจพบการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศหลายระลอก ตั้งแต่ปลายปี 2562 ทำให้เศรษฐกิจของไทยต้องตกอยู่ในสถานการณ์ภาวะชะลอตัวไม่ต่างกับเศรษฐกิจโลก แต่ด้วยมาตรการฟื้นฟูช่วยเหลือจากภาครัฐและความพยายามในการปรับตัวของภาคเอกชน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะในส่วนของการผลิตสามารถฟื้นตัวกลับขึ้นมาได้ในระดับหนึ่ง แม้จะยังไม่สูงมากนัก เมื่อเทียบกับช่วงก่อนเกิดวิกฤตโรคระบาดก็ตาม

อย่างไรก็ดี หากมองผลกระทบของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นกับภาคบริการของไทยอาจจะเห็นได้ชัดว่ามีความรุนแรงมากกว่าภาคการผลิต เนื่องจากผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ ซึ่งในช่วงนั้นทุกคนต่างพูดถึงคำว่า “New Normal” กันบ่อยมาก เกิดการย้ายความต้องการบริโภคจากธุรกิจบริการไปสู่อุตสาหกรรมการผลิตมากขึ้น เช่น จากที่เคยไปใช้บริการฟิตเนสก็เปลี่ยนเป็นซื้ออุปกรณ์มาออกกำลังกายที่บ้าน จากที่เคยออกไปรับประทานอาหารตามร้านก็เปลี่ยนเป็นสั่งอาหารให้ไรเดอร์มาส่งที่บ้าน หรือจากที่เคยนั่งทำงานในออฟฟิศก็เปลี่ยนเป็นทำงานอยู่ที่บ้าน ทำให้ผู้บริโภคจำนวนมากต้องซื้อสินค้าที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันแบบใหม่ได้อย่างปกติ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น ก็คือภาวะหนี้ครัวเรือนและหนี้ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะกลุ่ม SMEs ที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมเป็นวัฏจักรเศรษฐกิจ (Economic Cycle) จากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอยมาระยะหนึ่งแล้วก่อนหน้านี้ ผสมกับผลกระทบต่อเนื่องหลังจากวิกฤตโรคระบาดครั้งใหญ่ที่ผ่านมา ทำให้ประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ต่างใช้มาตรการ QE (Quantitative Easing) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการอัดฉีดเงินจำนวนมากเข้าสู่ระบบ

ที่มาภาพ: นางวรรณ ชิตอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

แต่จากการประเมินสถานการณ์ที่ตลาดเคลื่อนไหวของธนาคารกลางแห่งสหรัฐอเมริกา หรือ FED (Federal Reserve System) ทำให้เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาฟื้นตัวรวดเร็วเกินไป จนเกิดภาวะเงินเฟ้อสูง และต้องแก้ปัญหาด้วยมาตรการ QT (Quantitative Tightening) หรือการปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบาย เพื่อดึงเงินออกจากระบบ ซึ่งสร้างแรงกระเพื่อมให้หลายประเทศต้องปรับดอกเบี้ยขึ้นตาม และจากอัตราดอกเบี้ยที่ปรับตัวสูงขึ้น ได้ส่งผลให้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่า ขณะที่เงินสกุลอื่นรวมถึงเงินบาทของไทยอ่อนค่าลง

บาดแผลจากเหตุการณ์โรคระบาดยังไม่ทันจางหาย โลกก็ต้องเผชิญกับมรสุมความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) จากคู่อริระหว่างรัสเซียกับยูเครน ส่งผลให้ชาติตะวันตกรวมตัวกันประท้วงด้วยการหยุดนำเข้าน้ำมันจากรัสเซีย ทำให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกพุ่งสูงขึ้น จนกลายเป็นวิกฤตพลังงาน รวมถึงการขาดแคลนปุ๋ยเคมีที่เป็นปัจจัยการผลิตในภาคการเกษตร ทำให้ต้นทุนสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น และบางประเทศมีมาตรการจำกัดการส่งออกวัตถุดิบอาหารเพื่อสำรองไว้บริโภคในประเทศ เช่น อินเดียห้ามส่งออกข้าวออกนอกประเทศ ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดวิกฤตอาหารโลก ส่วนคู่อริระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นความขัดแย้งที่ก่อชนวนปัญหาให้กับภาคอุตสาหกรรมการผลิต โดยเฉพาะการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Supply Chain Disruption) ซึ่งปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ การขาดแคลนชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์อย่าง ชิปส์ (Chips) ที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตล้ำสมัยและใช้กับระบบที่มีความซับซ้อนสูง เนื่องจากผู้ผลิตชิปส์เหล่านี้ในสหรัฐอเมริกาถูกสั่งห้ามจำหน่ายสินค้าให้จีน ขณะที่ชิปส์ที่ไทยใช้ในการผลิตส่วนใหญ่เป็นชิปส์พื้นฐานทั่วไปซึ่งไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากกรณีความขัดแย้งดังกล่าว แต่จะเป็นผลกระทบทางอ้อมต่อบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ที่ไม่สามารถจัดหาชิปส์มาเป็นส่วนประกอบรถยนต์ได้ ทำให้ยอดการผลิตรถยนต์ไม่ถึงตามเป้าหมายที่กำหนด อย่างไรก็ตามแนวโน้มที่ชิปส์จะมีปริมาณล้นตลาดเนื่องจากจีนหันมา

พัฒนาและผลิตชิปส์เองเพื่อพึ่งพาตนเองมากขึ้น (Localization) และลดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ (Supply Shock) ในอนาคต

แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้รับผลกระทบจากมรสุมวิกฤตเหล่านี้หนักเท่ากับประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่ตกอยู่ในภาวะชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และยุโรป แต่ก็ถือว่าเราโดนหางเลขจากมรสุมลูกใหญ่นี้ด้วยเช่นกัน ทั้งเรื่องภาวะเงินเฟ้อสูง การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย ต้นทุนค่าพลังงานและค่าขนส่งเพิ่มขึ้น การขาดแคลนวัตถุดิบหรือสินค้าบางอย่างที่จำเป็นต้องนำเข้าเพื่อผลิตหรือจำหน่ายในประเทศ และการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ รวมถึงการอ่อนค่าของเงินบาทซึ่งอาจเป็นปัจจัยบวกให้ผู้ประกอบการที่ผลิตเพื่อการส่งออกได้รับอานิสงส์อยู่บ้าง แต่ผู้ประกอบการที่พึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศกลับต้องเผชิญกับราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันดัชนีราคาผู้ผลิต (Producer Price Index: PPI) สูงกว่าดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) หรืออธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้นว่า ผู้ผลิตในประเทศ มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น แต่ไม่สามารถปรับเพิ่มราคาสินค้าให้สอดคล้องกับต้นทุนและต้องแบกรับภาระต้นทุนนี้ไว้เองแทนการผลักภาระไปให้ผู้บริโภค ซึ่งภาวะค่าเงินบาทที่อ่อนค่าเกินไปหรือการเกิดความไม่สมดุลของค่าเงินส่งผลให้เงินเฟ้อของประเทศเกิดการขาดดุล

ที่มาภาพ: นายเกรียงไกร เชื้อรณกุล ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สิ่งที่ผู้ประกอบการไทยต้องเตรียมตัวรับมือในระยะสั้น คือ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังอยู่ในภาวะวิกฤต โดยเฉพาะเศรษฐกิจจีนที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก ซึ่งหากตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งในวัฏจักรเศรษฐกิจถูกจัดการไม่ดีพอ ก็จะทำให้ Perfect Storm ลูกนี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ขณะที่ในระยะยาว ประเด็นภูมิศาสตร์การเมืองโลก อาจกลายเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยหยิบฉวยมาได้ ทั้งในเรื่องของการแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดในห่วงโซ่อุปทานโลก การเป็นผู้นำด้านการผลิตพลังงานทดแทนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพลังงาน หรือการเป็นผู้ผลิตอาหารของโลกจากความพร้อมของวัตถุดิบอาหารในประเทศ ทั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขันของไทยให้เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะปัญหาด้านต้นทุนพลังงานที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนามซึ่งมีโครงสร้างการนำเข้าพลังงานเหมือนกันและเป็นฐานการผลิตสินค้าประเภทเดียวกันกับไทย

Next Gen Industries: อนาคตอุตสาหกรรมไทยยุคต่อไป

จากมรสุมลูกแล้วลูกเล่าที่มาพร้อมกับความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้น (Disruption) ได้ทำลายกำแพงธุรกิจรูปแบบเดิมให้ปรับเปลี่ยนสู่อุตสาหกรรม 4.0 ขณะที่ปัจจุบันอุตสาหกรรมไทยโดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 2.0-2.5 เท่านั้น ซึ่งการเปลี่ยนโฉมอุตสาหกรรม (Industrial Transformation) ต้องอาศัยระยะเวลาและขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการไทยจึงจำเป็นต้องอย่างเร่งปรับตัวเพื่อไม่ให้ถูก Disrupted จากบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคที่เรียกว่า VUCA World หรือยุคที่ไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เนื่องจากโลกมีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) สูง โดยที่ผ่านมาแม้ผู้ประกอบการจะพยายามเร่งพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งขึ้นด้วยการสร้างนวัตกรรม (Lean) เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตการผลิต รวมถึงการสร้างแบรนด์ของตนเอง แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้ก้าวข้ามผ่าน Disruptive Change ได้

ดังนั้น ภาคอุตสาหกรรมไทยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างสู่ Next Generation Industries นั่นคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย S-Curve ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนที่ต้องยกระดับไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า หรือ EV และก้าวเป็นผู้นำ EV ในภูมิภาคนี้ให้ได้ก่อนที่จะถูกคู่แข่ง เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม แย่งชิงตำแหน่งไป รวมถึงอุตสาหกรรมเป้าหมายอื่นที่ต้องเร่งผลักดัน เช่น ดิจิทัล พูนยนต์ และระบบอัตโนมัติ การแพทย์ครบวงจร ชีวภาพ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ สำหรับการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจใหม่ หรือ BCG ก็เป็นอีกทิศทางในอนาคตที่ภาคอุตสาหกรรมไทยต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งจะช่วยสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดความมั่นคง ควบคู่กับพัฒนาสังคมและรักษาสีเขียวอย่างสมดุลและยั่งยืนไปพร้อมกัน

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change) ถือเป็นประเด็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสนใจอย่างมากเช่นกัน จะเห็นได้จากการประกาศเป้าหมายมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ภายในปี 2608 (ค.ศ. 2065) ของนานาประเทศรวมถึงประเทศไทย ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมมือกันในการลดการปล่อยคาร์บอนและก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ โดยเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีและพลังงานสะอาด เช่น โซลาร์เซลล์ แบตเตอรี่ไฟฟ้า แทนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล รวมถึงการชดเชย (Offset) คาร์บอน และการกำจัดก๊าซเรือนกระจกโดยการปลูกป่า การซื้อคาร์บอนเครดิต การใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม การปลูกพืชคลุมดินเพื่อเพิ่มการตรึงคาร์บอนในดิน ซึ่งจากความตื่นตัวในการลดปัญหาภาวะโลกร้อนได้นำไปสู่การออกกฎหมายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหภาพยุโรป ที่ประกาศมาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน หรือ CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) โดยจะเริ่มบังคับใช้กับกลุ่มสินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง ในกระบวนการผลิต ได้แก่ ปูนซีเมนต์ ปุ๋ย เหล็กและเหล็กกล้า อลูมิเนียม และกระแสไฟฟ้า ซึ่งสหภาพยุโรป อยู่ระหว่างการพิจารณาขยายกลุ่มสินค้าเป้าหมายเพิ่มเติม เช่น เคมีอินทรีย์ ไฮโดรเจน แอมโมเนีย พลาสติกโพลีเมอร์ และผลิตภัณฑ์จากการกลั่นน้ำมัน

แนวทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

1. มุ่งสู่ BCG Model

2. เทคโนโลยีและนวัตกรรมนำอุตสาหกรรม

3. การให้ความสำคัญกับ Supply chain security

4. พลังงานทดแทนเข้ามามีบทบาทในภาคอุตสาหกรรม

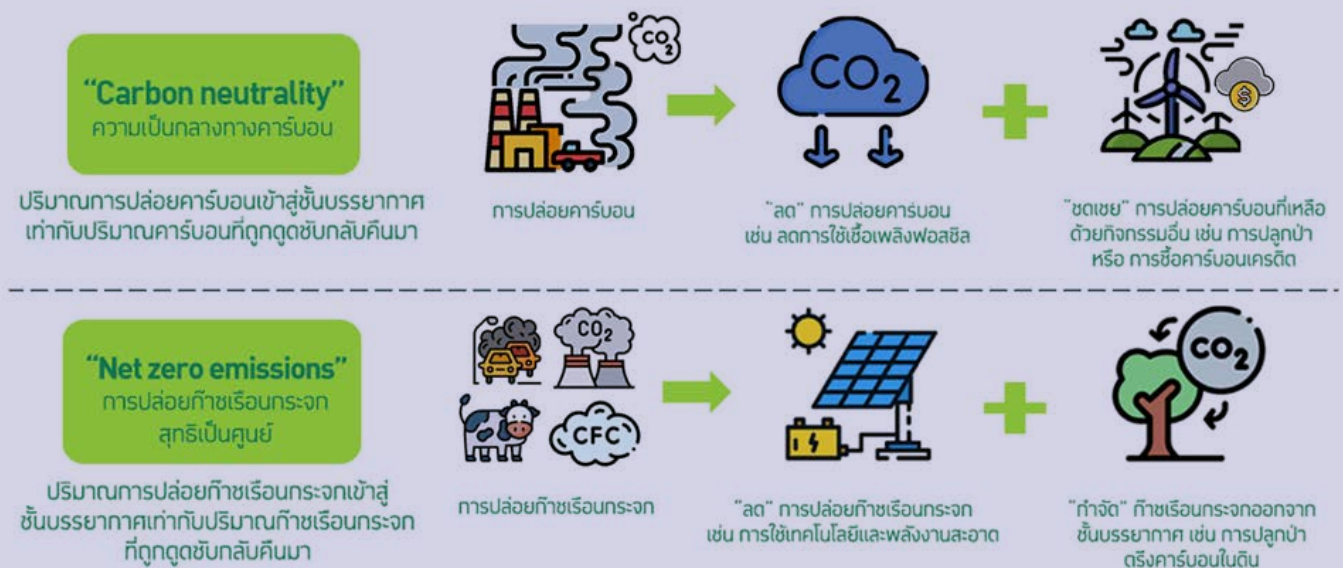

5. Upskill, Reskill ทักษะแรงงาน

6. รับมือกับปัญหา Climate change

ที่มาภาพ: นายเกรียงไกร เชียรกุล ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ที่มาภาพ: <https://www.pier.or.th/blog/2022/0301/>

นอกจากนี้การลงทุนของภาคธุรกิจในอนาคตจะให้ความสำคัญกับการประกอบกิจการที่ยั่งยืนมากขึ้นตามแนวคิด ESG ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านหลัก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) ซึ่งมาตรการและแนวคิดเหล่านี้จะเป็นแรงกดดันทางอ้อมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยหันมาปรับปรุงกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ลดการปล่อยคาร์บอนและก๊าซเรือนกระจก รวมถึงลงทุนในพลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดมากขึ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและโอกาสใหม่ในการเข้าสู่ตลาด

นอกจากการปฏิรูปอุตสาหกรรมและการปรับตัวของผู้ประกอบการสู่อุตสาหกรรมในยุคต่อไปแล้ว การเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นกัน โดยเฉพาะการพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมอนาคต ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้ส่งเสริมพื้นที่พัฒนาพิเศษซึ่งกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ อาทิ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Economic Zone: SEZ) 10 จังหวัด และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งเป็นต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับการค้าการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายตามศักยภาพในแต่ละพื้นที่ โดยรัฐบาลมีแผนการขยายผลการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษให้ครอบคลุมทั้ง 4 ภาค คือ ภาคใต้ ภาคกลาง-ตะวันตก ภาคตะวันออกเฉิยเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสให้แก่ประเทศไทยในการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ กระตุ้นเศรษฐกิจ และกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

แม้ว่ามรสุมวิกฤตจะโหมกระหน่ำมาแล้วลูกแล้วลูกเล่า หากเรารู้เท่าทัน รับมือได้เร็ว สร้างป้อมปราการที่แข็งแกร่ง เราก็จะฝ่ามรสุมเหล่านั้นไปได้ เช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรมไทยที่ต้องปรับตัวและเตรียมพร้อมรับวิกฤตสถานการณ์ทุกรูปแบบในยุค VUCA World ที่เต็มไปด้วยความผันผวน ไม่แน่นอนซับซ้อน และคลุมเครือ ทว่าโลกของเรายังคงหมุนอยู่ตลอดเวลาและปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ซึ่งยุคต่อไปในอนาคตจะเปลี่ยนจาก VUCA World เป็นโลกแบบไหนเราต้องติดตามกันต่อไป

จัดทำโดย :

นางสาวชัตติยา วิจารณ์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

การเสวนาหัวข้อ “วิกฤตพลิก โอกาสใหม่ของอุตสาหกรรมไทย” ภายในงานประจำปี สศอ. ครั้งที่ 14 (OIE Forum 2022) Disruptive Change is the New Chance เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ณ ห้องแกรนด์ฮอลล์ 202 ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา

ผู้ร่วมเสวนา :

1. นายเกรียงไกร เชียรกุล ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
2. นายสนั่น อังอุบลกุล ประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
3. ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
4. นางวรวรรณ ชิตอรุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ถอดบทเรียน

การพัฒนา SEZ:

ประเด็นท้าทายของการพัฒนา
ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

กองนโยบายอุตสาหกรรมภาค

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2564 โดยภายใต้ระเบียบดังกล่าวได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งครอบคลุมทั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 10 แห่ง (Special Economic Zone: SEZ) ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครราชสีมา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี รวมทั้งระเบียงเศรษฐกิจพิเศษในภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งมีมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565 ได้มีมติเห็นชอบการกำหนดพื้นที่

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษใน 4 ภาค ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ ซึ่งนอกจากจะมุ่งพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานแล้วยังมุ่งดึงเอาอัตลักษณ์ความโดดเด่นหรือจุดแข็งของแต่ละพื้นที่มาต่อยอดการพัฒนาเพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาคด้วย

สำหรับบทบาทของระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
ในแต่ละภาค มีดังนี้

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ หรือ Northern Economic Corridor: NEC-Creative LANNA

ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน
และจังหวัดลำปาง จะยกระดับให้เป็นพื้นที่ลงทุนด้านการพัฒนา
เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์หลักของประเทศอย่างยั่งยืน โดยการ
พัฒนา Creative Ecosystem ให้เอื้อต่อการเป็นเมืองสร้างสรรค์
การพัฒนาสินค้าและบริการสร้างสรรค์ การสร้างแบรนด์และ
การส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการพัฒนาด้าน
การศึกษาและวิจัย และบุคลากรด้านสร้างสรรค์

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ Northeastern Economic Corridor: NeEC-Bioeconomy

ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัด
อุดรธานี และจังหวัดหนองคาย จะพัฒนาให้เป็นฐานอุตสาหกรรม
ชีวภาพแห่งใหม่ของประเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอด
ห่วงโซ่การผลิต เชื่อมโยงการเกษตรและอุตสาหกรรมชีวภาพ
โดยการพัฒนามลิตภัณฑ์ชีวภาพให้มีความหลากหลาย เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อมและปลอดภัยต่อผู้บริโภค ส่งเสริมให้เกิดการลงทุน
ในด้านการเกษตร อุตสาหกรรมชีวภาพและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง
ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งเสริมการพัฒนาด้านการตลาดและ
การประชาสัมพันธ์ พัฒนาบุคลากรด้านเกษตรและอุตสาหกรรม
ชีวภาพ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในพื้นที่
กับภาคเอกชน พัฒนาและส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีจาก
องค์กรและสถาบันการศึกษาให้กับผู้ประกอบการ SMEs และ
วิสาหกิจชุมชน และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร
ในมิติเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจ
หมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy:
BCG Model)

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก หรือ Central-Western Economic Corridor: CWEC

ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครปฐม จังหวัด
สุพรรณบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี จะพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจ
ชั้นนำของภาคกลาง-ตะวันตก ในด้านอุตสาหกรรมเกษตร
การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมไฮเทคมูลค่าสูงระดับมาตรฐาน
สากล เชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ และพื้นที่โดยรอบ และพื้นที่เขต

ที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/business/883087>

พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) โดยเพิ่มศักยภาพการเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร/ อาหาร
คุณภาพ และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของฐานอุตสาหกรรมเดิมและส่งเสริมการพัฒนา
อุตสาหกรรมแห่งอนาคตให้เป็นฐานรายได้ใหม่และเป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาเขตการท่องเที่ยวเชิงมรดกโลก
ประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ หรือ Southern Economic Corridor: SEC

ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
และจังหวัดนครศรีธรรมราช จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของ
ภาคใต้ในการเชื่อมโยงการค้าและโลจิสติกส์กับพื้นที่เศรษฐกิจ
หลักของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคฝั่งทะเลอันดามัน
และเป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและการแปรรูป
การเกษตรมูลค่าสูง รวมทั้งเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน
การท่องเที่ยวสู่นานาชาติ

แม้ว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยในปัจจุบัน
ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ EEC และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน
จะมีความคืบหน้าในด้านต่าง ๆ ไปมากพอสมควร ทั้งในด้าน
โครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านการบริหารจัดการ
ที่ดิน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า มีประเด็นปัญหา/ อุปสรรคสำคัญ
ที่คั่นในพื้นที่ได้สะท้อนความต้องการให้ภาครัฐช่วยผลักดัน/

ที่มา: <https://www.posttoday.com/economy/news/481930>

แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 10 แห่ง ซึ่งเสี่ยงสะท้อนเหล่านี้อาจเป็นบทเรียนสำคัญที่จะกลายเป็นประเด็นท้าทายเชิงพื้นที่ที่รอการแก้ไข/ การพัฒนาในอนาคต ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างประเด็นท้าทายที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญที่ละประเด็น ดังนี้

สิทธิประโยชน์การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ยังไม่ดึงดูดนักลงทุนเท่าที่ควร

เนื่องจากปัจจุบันนักลงทุนมักจะเปรียบเทียบกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Thailand Board of Investment: BOI) สำหรับการลงทุนในพื้นที่ EEC ที่ให้สิทธิประโยชน์ที่ดึงดูดมากกว่า เช่น สิทธิประโยชน์การลงทุนในพื้นที่ EEC กำหนดไว้สำหรับกลุ่มกิจการพัฒนาเทคโนโลยี (หมวด 8) และกิจการสนับสนุน ให้สิทธิและประโยชน์พื้นฐาน ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 10 ปี นอกจากนี้ยังได้กำหนดสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติม อาทิ กรณีที่มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติม 2 ปี และหากตั้งอยู่ในพื้นที่เฉพาะ เช่น เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Park Thailand: EECd) เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation: EECi) นิคม/ เขตอุตสาหกรรม ยังได้รับ

ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติม 1 ปี เป็นต้น เมื่อเทียบกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน หากเป็นการลงทุนในกิจการเป้าหมาย (14 กลุ่มอุตสาหกรรม) จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 8 ปี และได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 เพิ่มอีก 5 ปีซึ่งนักลงทุนส่วนใหญ่อยากจะได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดเหมือนกับที่ BOI ให้กับนักลงทุนที่ลงทุนในพื้นที่ EEC ดังนั้น การกำหนดสิทธิประโยชน์การลงทุน ตลอดจนการกำหนดประเภทกิจการเป้าหมายในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ จึงเป็นอีกหนึ่งโจทย์สำคัญและเป็นประเด็นท้าทายว่าจะสามารถจูงใจนักลงทุนให้มาลงทุนในพื้นที่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

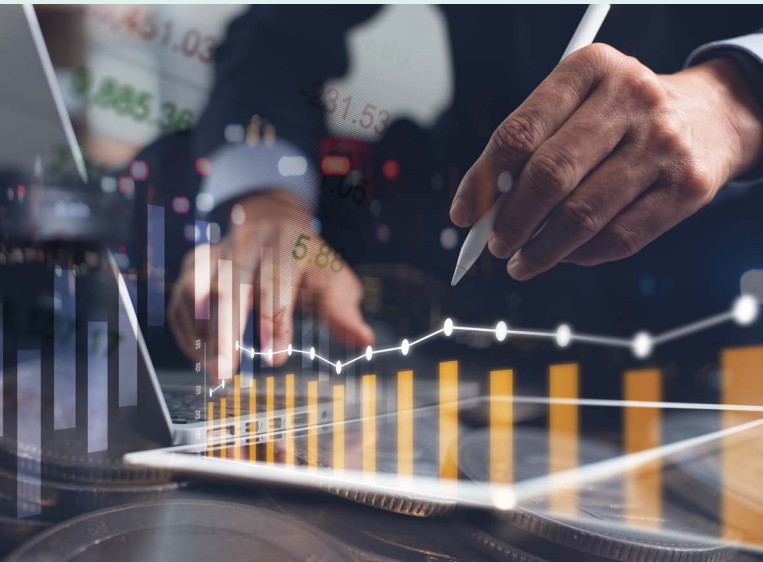
ราคาที่ดินในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ปรับสูงขึ้นอย่างมาก

ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคประการสำคัญต่อการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้ อัตราค่าเช่าที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมมีอัตราค่อนข้างสูง เนื่องจากต้นทุนค่าเช่าที่ดินของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ที่เช่าจากกรมธนารักษ์มีอัตราสูง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้อัตราค่าเช่าที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแพงกว่าการเช่าหรือซื้อที่ดินนอกพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งปัจจุบัน กนอ. อยู่ระหว่างการผลักดันให้มีการปรับราคาเช่าที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว สงขลา และตากเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและผลักดันให้เกิดการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในอนาคต ซึ่งแน่นอนว่าปัญหาราคาที่ดินนี้อาจจะเกิดขึ้นกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษในอนาคตอันใกล้

ยังไม่มียกกฎหมายเฉพาะรองรับเหมือนพื้นที่ EEC

ส่งผลให้การบริหารจัดการในพื้นที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากปัจจุบันกฎหมายที่รองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่ในระดับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งนักลงทุนอาจยังไม่เกิดความเชื่อมั่นและมองว่าไม่มีความมั่นคงในแง่ของกฎหมาย ดังนั้น ส่วนหนึ่งของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต ภาครัฐควรเร่งผลักดันให้มีกฎหมายในลำดับศักดิ์¹ ที่มากกว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นมารองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้มีเจ้าภาพหรือผู้ดูแลรับผิดชอบหลักที่ชัดเจน ตลอดจนให้การบริหารจัดการด้านงบประมาณและด้านอื่น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

¹ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย เป็นแนวความคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส ซึ่งกำหนดลำดับชั้นระหว่างกฎหมายประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้มีอำนาจในการตรากฎหมายที่มีศักดิ์ต่อยกกว่าต้องเคารพและไม่สามารถตรากฎหมายที่ละเมิดกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าได้

ข้อจำกัดด้านการแก้ไขกฎหมายผังเมือง

ซึ่งต้องอาศัยการดำเนินงานตามกระบวนการผังเมือง จึงใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน ถึงแม้ปัจจุบันการวางผังเมือง จะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เห็นได้จากความพยายามของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาผังเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม อาทิ การแก้ไขพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ที่มีสาระสำคัญ เช่น ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดให้มีการทบทวนผังนโยบาย การใช้ประโยชน์พื้นที่ทุก 5 ปีหรือในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อให้ สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูป ประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะจัดให้มีการทบทวน ผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ก่อนระยะเวลาดังกล่าวก็ได้ เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาด้านผังเมืองจึงเป็นอีกหนึ่งโจทย์ใหญ่ สำหรับการลงทุนภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โครงสร้างพื้นฐานยังไม่พร้อมเท่าที่ควร

เนื่องจากหลาย ๆ โครงการพัฒนาที่สำคัญ เช่น ถนน ด้านศุลกากร นิคมอุตสาหกรรมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดนยังอยู่ระหว่างดำเนินการ ซึ่งอย่างที่ทราบกันดีว่า โครงสร้างพื้นฐานคือปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานที่เพียบพร้อม เช่น การมีระบบคมนาคมที่ดี ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการขนส่งรวมทั้งการกระจายสินค้า ทำให้ การขนส่งสินค้าทำได้สะดวก รวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยลดระยะเวลา และต้นทุนในการขนส่งสินค้าได้อีกด้วย สำหรับประเด็นด้าน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภาครัฐคงต้องเร่งวางแผนเพื่อ ผลักดันการดำเนินโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ที่สำคัญในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษให้มีความพร้อมสูงสุด เพื่อให้เกิดการลงทุนและรองรับการขยายตัวของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่จะมีขึ้นในอนาคต

การถอดบทเรียนจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสู่ประเด็นท้าทายของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษข้างต้น จะมีส่วนช่วยให้มองเห็นจุดอ่อนหรือสิ่งที่ควรต้องเร่งเติมเต็ม และให้ความสำคัญเพื่อให้การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในอนาคตขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ในส่วนของกระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) ได้มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยสำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม (สศอ.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ การตลาดและประชาสัมพันธ์ ภายใต้คณะกรรมการนโยบาย การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ได้จัดทำแผนและผลักดัน การดำเนินงานด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ในเขตเศรษฐกิจ พิเศษอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพและ บูรณาการ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วน ภูมิภาค การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการ จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนรวม 3 จังหวัด ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษสงขลา และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว นอกจากนี้ ที่ประชุม กพศ. ครั้งที่ 1/2565 ที่ผ่านมา ยังมีมติในประเด็นเรื่อง การขับเคลื่อนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ โดยมอบหมายให้ อก. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำ “แผนขับเคลื่อน การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ด้านการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน และบริการ” ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่าง การพิจารณา ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทาง การดำเนินการต่อไป ซึ่งการดำเนินการทั้งหมดของ อก. ดังกล่าว จะเป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันที่จะช่วยรับมือกับประเด็นท้าทาย และขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย ให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

จัดทำโดย :

นางสาวเรวดี แก้วมณี

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

- คู่มือการขอรับการส่งเสริมด้านการลงทุน 2565, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, มิถุนายน 2565.
- ข้อมูลระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ จากเอกสารประกอบการ ประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565, สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พฤษภาคม 2565.
- ข้อมูลประเด็นที่ต้องการให้ภาครัฐช่วยผลักดัน/ แก้ไขปัญหา ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ปี 2565 ประมวลจากการจัดทำรายงาน ผลการดำเนินงานด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ปี 2565 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, พฤษภาคม 2565.

“มองสงครามรัสเซีย-ยูเครน: โอกาสในการสร้างเครือข่าย ผู้จัดหาวัตถุดิบ/สินค้า และผู้ประกอบการอุตสาหกรรม (Supplier and Manufacturer Network) โดยใช้ Logistic Park”

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ปัจจุบันเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่านอกเหนือจากผลกระทบของการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ได้กระตุ้นให้ผู้ประกอบการแทบทุกกลุ่มอุตสาหกรรมต้องหันกลับมาปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตจากเดิมที่เคยใช้ห่วงโซ่อุปทานการผลิตระดับโลก (Global Supply Chain) ที่มีการใช้ชิ้นส่วนและวัตถุดิบจากทั่วทุกมุมโลก มาเป็นห่วงโซ่การผลิตระดับภูมิภาค (Regional Supply Chain) เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและสร้างความยืดหยุ่นให้กับห่วงโซ่การผลิตของสถานประกอบการของตนเองเพื่อให้สามารถดำรงธุรกิจได้ต่อไปเนื่องจากยังไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่าการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะมีจุดสิ้นสุดลง เมื่อใดแล้ว ภายหลังการเกิดขึ้นของสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่เริ่มยืดเยื้อมากกว่า 1 เดือนแล้ว ได้กลายเป็น “วิกฤตซ้อนวิกฤต” ที่ซ้ำเติมสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยและทั่วโลกจนแทบวิกฤตไม่ออกกว่า จะต้องใช้เวลาอีกที่ปีกว่าการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะกลับคืนมาได้อย่างชัดเจน ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมของไทยนั้น ได้รับผลกระทบหนักในด้านราคาต้นทุนและวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากทั้งรัสเซียและยูเครน เป็นแหล่งผลิตทรัพยากรสำคัญของยุโรปและของโลก เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ปุ๋ย ข้าวสาลี ธัญพืช รวมทั้งเหล็กซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนั้น ผลของสงครามรัสเซีย-ยูเครนยังก่อให้เกิดการหยุดชะงักในซัพพลายเชนหรือห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Disruption) ของประเทศคู่ค้าและภาคการผลิตที่สำคัญในไทย ซึ่งเป็นความท้าทายใหม่ที่สำคัญสำหรับภาคเอกชนโดยเฉพาะสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) ได้มีการศึกษาแผนการสร้างความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Security) เนื่องจากหลายอุตสาหกรรมมีการนำเข้าชิ้นส่วน โดยเฉพาะจากประเทศจีนประมาณร้อยละ 30 ในแต่ละอุตสาหกรรม ซึ่งจากการศึกษาของ สอท. พบว่าหลายอุตสาหกรรมสามารถเป็นซัพพลายเชนในประเทศได้ แต่จะมีปัญหาด้านราคา เกี่ยวกับเรื่องนี้ สอท. จึงได้ขอให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) เพื่อขอให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้มีการพิจารณากำหนดให้นิคมอุตสาหกรรมด้านซัพพลายเชนได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการลงทุน เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทย ยังไม่ได้กำหนดให้นิคมอุตสาหกรรมด้านซัพพลายเชนเป็นหนึ่งในกิจการที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน คงมีเพียงการกำหนดให้สิทธิประโยชน์กับกิจการนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ (Logistics Park) ภายใต้อำนาจกฏกระทรวง 7.9: กิจการพัฒนาพื้นที่สำหรับกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

- ต้องมีที่ดินไม่น้อยกว่า 200 ไร่ และมีการลงทุนก่อสร้างคลังสินค้าให้เช่า หรือขายโดยมีพื้นที่ รวมกันไม่น้อยกว่า 50,000 ตารางเมตร
- ต้องตั้งในพื้นที่รัศมีไม่เกิน 50 กิโลเมตรจาก บริเวณท่าเรือ ท่าอากาศยาน ด่านชายแดน ศุลกากร สถานีตรวจปล่อย และบรรจุสินค้าเข้าสู่ตู้คอนเทนเนอร์ (Inland Container Depot: ICD) หรืออยู่ในเขตประกอบการเสรีหรือเขตปลอดอากร (Free Zone)
- ต้องจัดให้มีพื้นที่บางส่วนหรือทั้งหมดเป็นเขตประกอบการเสรีหรือเขตปลอดอากร (Free Zone)
- ต้องจัดให้มีสถานีเปลี่ยนถ่ายขึ้น-ลงตู้คอนเทนเนอร์ หรือสถานีรถบรรทุกและสถานีเก็บ และรับฝากตู้คอนเทนเนอร์ ไม่น้อยกว่า 50 ตู้
- ต้องมีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียน

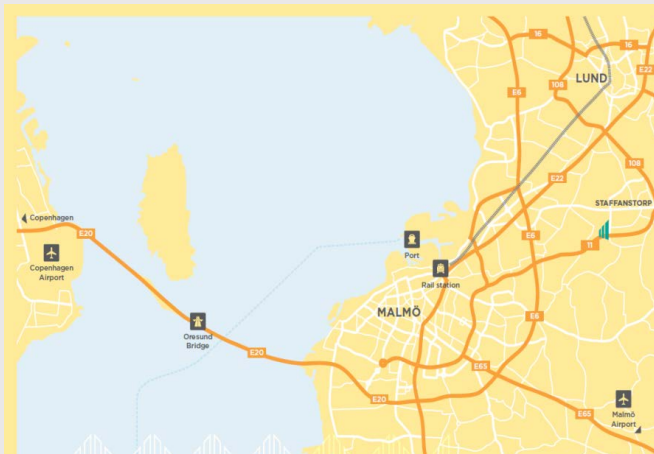
ดังนั้น จากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วส่งผลให้ในปัจจุบันผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมในไทยจึงมุ่งเน้นไปที่การจัดตั้ง Logistic Park ให้เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว เช่น

- ดับบลิวเอชเอ โลจิสติกส์พาร์ค 1 (WHA Industrial Park 1) และดับบลิวเอชเอ โลจิสติกส์พาร์ค 2 (WHA Industrial Park 2) ของกลุ่ม WHA Industrial Development
- โครงการ Logistics Park ของบริษัท ปิ่นทอง อินดัสเทรียล พาร์ค จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง โดยเป็นการพัฒนาที่ดินให้เช่าในระยะยาวและก่อสร้างอาคารโรงงานและคลังสินค้าให้เช่า
- โครงการบางนา 2 โลจิสติกส์ พาร์ค (Bang Na 2 Logistics Park) ซึ่งเป็นการร่วมทุนกันระหว่างบริษัท เฟรเซอร์ส พร็อพเพอร์ตี้ อินดัสเทรียล (ประเทศไทย) และกลุ่มบริษัทมิตรชัย พุฒิชัย ผู้นำธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่จากประเทศญี่ปุ่น

แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยมีเพียงการจัดตั้ง Industrial Park เท่านั้น แต่ก็มีแนวโน้มไปได้ที่ประเทศไทยจะสามารถใช้ Logistic Park ที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อเพิ่มบทบาทในการสร้างเครือข่ายผู้จัดหาวัตถุดิบ/สินค้าและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม (Supplier and Manufacturing Network) ในแต่ละสาขาอุตสาหกรรมของไทย เพื่อลดความเสี่ยงด้านการขาดแคลนวัตถุดิบและทรัพยากรในการผลิตและตอบสนองต่อสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในบทความนี้ จึงขอยกตัวอย่างของ Verdion Logistic Park ซึ่งประสบความสำเร็จในการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายซัพพลายเออร์ให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสวีเดน

Verdion Logistic Park (Malmö) ตั้งอยู่ในเขตเมืองเล็ก ๆ ชื่อว่า สตอฟฟานสตอร์ป (Staffanstorps) ชานเมืองมัลเมอ (Malmö) เมืองเอกแห่งแคว้นสแกน (Skåne) ที่อยู่ทางใต้สุดของสวีเดน และตรงข้ามกับกรุงโคเปนเฮเกนซึ่งเป็นเมืองหลวงของเดนมาร์ก Verdion Logistic Park (Malmö) จัดตั้งขึ้นในปี 2559 โดยกลุ่มบริษัท Verdion ซึ่งเป็นผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ของอังกฤษ โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอนและมีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดตั้ง Logistic Park คลังสินค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความมั่นคงด้านห่วงโซ่อุปทานการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กลุ่มบริษัท Verdion ยังเป็นผู้แทนจำหน่ายสินค้าของบริษัทรายใหญ่ (Major Retail) และบริษัทที่ทำหน้าที่ให้บริการทางโลจิสติกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ลูกค้าต้องการ (Third Party Logistics: 3PL) ซึ่งนอกเหนือจากการจัดตั้ง Logistic Park Logistic Park (Malmö) ที่สวีเดนแล้ว ที่ผ่านมากลุ่มบริษัท Verdion ได้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจด้าน Logistic Park สำหรับภาคอุตสาหกรรมไปแล้วในหลายแห่งในยุโรป เช่น Verdion Airpark (เยอรมนี) Xylem (เยอรมนี) iPort Doncaster (อังกฤษ) E20 Park (เดนมาร์ก) เป็นต้น

สำหรับแนวคิดหลักในการจัดตั้ง Verdion Logistic Park (Malmö) ของกลุ่มบริษัท Verdion ถือเป็นประเภท Multimodal Logistics Park ซึ่งสามารถรองรับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และรองรับการขนถ่ายและจัดเก็บสินค้าและวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตหรือสร้างมูลค่าเพิ่ม และเมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งที่ตั้งของเมืองสตาฟฟานสโตร์ป (ภาพที่ 1) ซึ่งตั้งอยู่บนถนนทางหลวงหมายเลข 11 (Highway 11) ที่เชื่อมต่อไปยังเมืองมัลเมอและกรุงโคเปนเฮเกน จึงมีความพร้อมในด้านการเป็นจุดเชื่อมโยงด้านขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport City) ซึ่งมีทั้งท่าเรือ สนามบิน ทางรถไฟ โรงงานอุตสาหกรรม สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Parks) กลุ่มคลัสเตอร์ ICT (ICT Clusters) และยังมีใกล้กับสะพาน Oresund ที่เชื่อมระหว่างสวีเดนและเดนมาร์กและเมืองอื่น ๆ ในยุโรปได้ จึงได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของ Verdion Logistic Park (Malmö) และถือเป็น Logistic Park แห่งแรกของกลุ่มบริษัท Verdion ในสวีเดน (ขณะนี้ กลุ่มบริษัท Verdion ได้ร่วมลงทุนกับกลุ่มบริษัท Tritax EuroBox เพื่อการจัดตั้ง Logistic Park แห่งใหม่ที่เมือง Rosersberg ขานกรุงสตอกโฮล์ม (Stockholm) ของสวีเดน)

ภาพที่ 1 สถานที่ตั้งของ Verdion Logistic Park (Malmö) ณ เมืองสตาฟฟานสโตร์ป (Staffanstorp) สวีเดน
ที่มา: www.verdion.com

สำหรับพื้นที่ภายใน Verdion Logistic Park (Malmö) ประมาณ 35,000 ตารางเมตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก (ภาพที่ 2) คือ คลังสินค้าให้เช่า (34,770 ตารางเมตร) และพื้นที่สำนักงาน/โรงงานให้เช่า (1,920 ตารางเมตร) นอกจากนั้น ยังได้มีการติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับการขนถ่ายสินค้า จัดเก็บ และการกระจายสินค้าที่ทันสมัยทำให้คลังสินค้าของ Verdion Logistic Park (Malmö) มีลักษณะเป็น Smart Warehouse ที่มีกระบวนการวางแผน เพื่อปฏิบัติการและควบคุมการเคลื่อนย้าย จัดเก็บสินค้าภายในคลังสินค้าด้วยระบบอัตโนมัติ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยดึงดูดความสนใจให้กับลูกค้าที่เป็นบริษัท

รายใหญ่ให้เข้ามาใช้บริการได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น ในปี 2560 กลุ่มบริษัทยานยนต์ BMW จากเยอรมนีได้ติดต่อเพื่อขอเช่าพื้นที่ภายใน Verdion Logistic Park (Malmö) จำนวน 27,000 ตารางเมตร เพื่อใช้เป็นคลังสินค้าแห่งใหม่สำหรับจัดเก็บและกระจายรถยนต์ BMW จักรยานยนต์ BMW เพื่อจำหน่ายไปทั่วทั้งกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย (Scandinavia) และประเทศในคาบสมุทรบอลติก รวมทั้งใช้เป็นสถานที่สร้างเครือข่ายผู้จัดหาวัตถุดิบ/สินค้ากับบริษัท BMW เพื่อรักษาความมั่นคงด้านซัพพลายเชนของกลุ่มบริษัท BMW โดยกลุ่มบริษัทยานยนต์ BMW ได้เริ่มดำเนินธุรกิจภายใน Verdion Logistic Park (Malmö) ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2560 (ภาพที่ 3)

	WAREHOUSE (M ²)	OFFICE (M ²)
Unit 1	8,012	480
Unit 2	5,379	480
Unit 3	7,165	480
Unit 4	4,738	optional
Unit 5	4,738	optional
Unit 6	4,738	480
TOTAL	34,770	1,920

ภาพที่ 2 แผนผังภายใน Verdion Logistic Park (Malmö)
ที่มา: www.verdion.com

ภาพที่ 3 คลังสินค้าของบริษัท BMW ใน Verdion Logistic Park (Malmö)
ที่มา: www.verdion.com

เมื่อพิจารณาจากแนวทางการดำเนินธุรกิจของ Verdion Logistic Park (Malmö) แล้ว จะเห็นได้ว่าการที่ Verdion Logistic Park (Malmö) ประสบผลสำเร็จในการดึงดูดให้ BMW ซึ่งเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยานยนต์ยักษ์ใหญ่จากเยอรมนี ให้เข้ามาลงทุนภายใน Verdion Logistic Park (Malmö) ภายหลังมีการเปิดให้บริการของ Verdion Logistic Park (Malmö) ได้ไม่นานนั้น มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของ Verdion Logistic Park (Malmö) ที่สำคัญและน่าสนใจ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยสามารถนำมาใช้ประกอบการวางแผนทางในการส่งเสริมและพัฒนา Logistic Park ในไทย สรุปได้ดังนี้

- 1) เน้นการเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้โครงข่ายขนส่งที่สามารถรองรับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) ทั้งท่าเรือ สนามบิน ถนน รางรถไฟ และ ICD
- 2) มีการจัดเตรียมพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการของลูกค้าในอุตสาหกรรมแต่ละสาขา เพื่อให้ลูกค้าหรือผู้เช่าสามารถดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง การขนถ่ายสินค้า การเก็บรักษา การรวบรวม และการกระจายสินค้าทั้งภายในและระหว่างประเทศแบบครบวงจรไว้ในบริเวณเดียวกัน
- 3) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเทศบาล สถาบันการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Parks) กลุ่มคลัสเตอร์ ICT เป็นต้น
- 4) ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงกับธุรกิจภายในและต่างประเทศที่เป็นผู้พัฒนาเขตอุตสาหกรรม โลจิสติกส์ (Logistic Park Developer) ผู้ให้บริการด้านธุรกิจ โลจิสติกส์ (Logistic Provider) และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรายสาขาต่าง ๆ
- 5) เข้าร่วมงานแสดงสินค้าและบริการด้านโลจิสติกส์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยสามารถที่จะนำปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของ Verdion Logistic Park (Malmö) ดังกล่าวข้างต้นไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนทางในการส่งเสริมและพัฒนา Logistic Park ในไทยได้ในเบื้องต้น โดยเฉพาะ กนอ. ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งขณะนี้ กนอ. มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้

นักลงทุนและผู้ประกอบการร่วมการจัดตั้ง “นิคมอุตสาหกรรมบริการ” ที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ของการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมด้วยลักษณะเฉพาะในการเป็นนิคมอุตสาหกรรมที่มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อรองรับการประกอบธุรกิจบริการที่ กนอ. กำหนด โดยผู้ลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมบริการและผู้ประกอบธุรกิจบริการในนิคมอุตสาหกรรมจะได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับผู้ประกอบการด้านการผลิตในนิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีและการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้นิคมอุตสาหกรรมบริการเติบโตอย่างยั่งยืน สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมทั้งรองรับกระแส Supply Chain Disruption ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่องทั้งที่มาจากสาเหตุสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) และล่าสุดสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยังคงจะส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีการปรับตัวและเร่งสร้างศักยภาพในการแข่งขันใหม่ ๆ ก็อาจจะเสียโอกาสจนส่งผลเสียหายต่อภาคอุตสาหกรรมและภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน

จัดทำโดย :

นางสาวอุบลวรรณ หลอดเงิน

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2564).

คู่มือการขอรับการส่งเสริมการลงทุน 2564.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.

R.K. Vishwakarma. (2010). Muti Modal Logistics Parks: A

key Factor for Economic

Development of a Country. Indiatat (October-November

2010). pp. 1-13. Retrieved from

[https://www.indiatatdistrictlabour.com/SOCIO_PDF/55/](https://www.indiatatdistrictlabour.com/SOCIO_PDF/55/fulltext.pdf)

fulltext.pdf

Verdion Developer. (2016). Malmö Verdion Logistic Park.

Retrieved from

<https://silos.tips/download/verdion-logistics-park>

บทบาทของสำนักงาน เศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในโอกาสการเป็นเจ้าภาพ จัดการประชุมเอเปคของไทย ปี 2565

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ในปี 2565 ประเทศไทยรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือเอเปค ภายใต้หัวข้อหลัก (Theme) คือ APEC THAILAND 2022 : OPEN CONNECT BALANCE ที่สอดคล้องกับประเด็นสำคัญ (Priorities) 3 ด้าน ได้แก่ **1) OPEN to ALL Opportunities** ผ่านการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน โดยมุ่งขับเคลื่อนการจัดทำความตกลงการค้าเสรีเอเปค (FTAAP) แบบประชาชนเป็นศูนย์กลางในรูปแบบใหม่ที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่มีคุณภาพสูง ครอบคลุมประเด็นการค้าในอนาคต เปิดกว้างสู่เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ และเปิดกว้างต่อการเข้าถึงได้จากทุกภาคส่วน **2) CONNECT in ALL Dimensions** ผ่านการฟื้นฟูความเชื่อมโยง โดยเฉพาะการเดินทางและการท่องเที่ยวผ่านแนวคิด APEC Safe Passage คือ การอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามพรมแดนภายในเอเปคในช่วงโควิด-19 และการขยายขอบเขตบัตรเดินทางสำหรับนักธุรกิจเอเปค (APEC Business Travel Card: ABTC) เพื่อให้ภูมิภาคเอเปคเปิดกว้าง แรงการฟื้นฟูการเจริญเติบโต รวมทั้งการขยายวงกว้างไปสู่ประชาคมโลกอย่างยั่งยืน และ **3) BALANCE in ALL Aspects** โดยการส่งเสริมการเจริญเติบโตที่สมดุล ยั่งยืน และครอบคลุมในทุกมิติ ผ่านการจัดทำ Bangkok Goals on BCG ที่เชื่อมโยงกับแนวคิด BCG Economy แบบองค์รวม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (รัฐ/ เอกชน/ เยาวชน) เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน เพื่อนำไปสู่โลกที่สมบูรณ์และสมดุลยิ่งขึ้น ในยุคหลังโควิด-19

ตลอดระยะเวลาการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคของไทยในปี 2565 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหลัก OPEN CONNECT BALANCE หรือ เปิดกว้างสร้างสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน สู่สมดุล ดังนี้

ความร่วมมือด้านการแบ่งปัน ข้อมูลเศรษฐกิจผ่านฐานข้อมูลขนาดใหญ่ Big Data

การจัดการสัมมนา Online Webinar “Pathway towards Economic Data Governance in APEC” เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2565 ผ่านระบบออนไลน์ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อนำเสนอ นโยบายและการดำเนินงานการจัดการข้อมูลด้านเศรษฐกิจ โดยการรวบรวม วิเคราะห์ และรายงานภาวะเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง (2) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินงานที่ผ่านมา และ แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการจัดการข้อมูลด้านเศรษฐกิจด้วยดิจิทัล รวมทั้งความท้าทายทางธุรกิจ (3) เพื่อแสวงหาและส่งเสริม

ความร่วมมือการจัดการข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และการใช้ประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกเขตเศรษฐกิจเอเปค และ (4) เพื่อส่งเสริมบทบาทของ สศอ. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม ในโอกาสการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปค ปี 2565 ของไทย โดยผลลัพธ์สำคัญคือ ข้อเสนอแนะในการจัดทำกรอบความร่วมมือและมาตรฐานด้านการจัดการข้อมูลเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่หรือ Big Data รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ต้องดำเนินการด้วยระบบรักษาความปลอดภัยเพื่อสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเปค ทั้งนี้ จำเป็นต้องยกระดับทักษะแรงงานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านเครือข่ายโครงการความร่วมมือเสริมสร้างสมรรถนะในรูปแบบกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการแลกเปลี่ยนบุคลากรและช่างเทคนิค รวมถึงการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลและการบริหารจัดการ โดยมุ่งหวังให้ภูมิภาคเอเปคมีแนวทางร่วมกันในการกำหนดกรอบนโยบาย วิธีการ ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและการรายงานสถานะเศรษฐกิจให้เป็นไปในรูปแบบและทิศทางเดียวกัน

ความร่วมมือด้านการยกระดับทักษะภาคอุตสาหกรรม

การจัดการประชุมเครือข่ายด้านการเสริมสร้างสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์ (Capacity Building Network: CBN) ภายใต้คณะทำงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (APEC Human Resources Development Working Group: HRDWG) ครั้งที่ 47 ระหว่างวันที่ 11-12 พฤษภาคม 2565 ณ โรงแรมแชงกรี-ลา กรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนนโยบายในการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและความร่วมมือผ่านการดำเนินโครงการของสมาชิกเอเปค โดยมุ่งยกระดับทักษะบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมภายใต้แนวคิด Shaping Smart Citizen with Digitalization and Eco friendly

Awareness เพื่อรับมือกับสถานการณ์โควิด-19 รวมถึงการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล การเปลี่ยนผ่านของภาคอุตสาหกรรมและการจ้างงานที่คำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ได้เชิญผู้แทนจากองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) องค์กรพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ศูนย์ระหว่างประเทศด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมของ UNESCO รวมถึงผู้บริหารสถาบันการศึกษาชั้นนำของไทย มาร่วมแลกเปลี่ยนทัศนะและประสบการณ์ต่อสถานการณ์ และทักษะความต้องการของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า โดยมีผลลัพธ์สำคัญ ประกอบด้วย

- CBN Roadmap 2022-2025 ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ (1) การสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับการปลูกฝังแนวคิดใหม่ต่อการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร (2) การส่งเสริมให้แต่ละเขตเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านดิจิทัล (3) การปรับปรุงและเพิ่มทักษะบุคลากรเพื่อตอบสนองต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19 และ (4) การปรับระบบ รูปแบบ กระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างขีดความสามารถของบุคลากร

- การนำเสนอนโยบายการพัฒนาแรงงานภาคอุตสาหกรรมของไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (Thailand Human Resource Capacity Development in targeted industry: Electrical Vehicle-Thailand)

- การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์จากผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศในการเพิ่มขีดความสามารถและพัฒนาทักษะบุคลากรตามความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อรองรับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19

ความร่วมมือ ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์

การจัดการประชุมกลุ่มการหารือสาขายานยนต์ภายใต้การประชุมเอเปค ครั้งที่ 35 (APEC Automotive Dialogue) ในวันที่ 12-13 พฤษภาคม 2565 ณ โรงแรมเลอบัว แอท สเตททาวเวอร์ กรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอเป้าหมายหลักของไทยในการเป็นเจ้าภาพเอเปค “เปิดกว้างสร้างสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน สู่สมดุล” ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว หรือ BCG Economy โดยผลลัพธ์สำคัญ ประกอบด้วย

- การนำเสนอสถานะอุตสาหกรรมยานยนต์ของสมาชิกเอเปค ได้แก่ ข้อมูลการผลิต-การจำหน่ายของรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ล่าสุดของภาครัฐ รวมถึงการจัดเสวนา เรื่อง “บทบาทของอุตสาหกรรมยานยนต์ในการลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน” ผู้ร่วมเสวนาจากภาครัฐและเอกชนของออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และไทย โดยมีผู้แทนจากสมาคมอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย และสมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทย ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

- การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (ECO System) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ ไปสู่ความยั่งยืน ได้แก่ ระบบรับรองมาตรฐาน การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและทักษะฝีมือแรงงานเพื่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า และการบริหารจัดการรถยนต์และแบตเตอรี่ใช้แล้วที่หมดอายุ เป็นต้น

- การเยี่ยมชมโรงงาน (Site Visit) ผลิตแบตเตอรี่ของบริษัท อมิตา เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นโรงงานผลิตแบตเตอรี่ลิเทียมไอออนในระดับ Cell แห่งแรกในประเทศไทยและอาเซียน และการเข้าชมสถานที่ (Sightseeing) วัดอรุณราชวรารามและวิถีชีวิตความเป็นอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยในการเดินทางนำคณะผู้แทนสมาชิกเขตเศรษฐกิจเอเปคไปชมโรงงานแบตเตอรี่ และการล่องแม่น้ำเจ้าพระยาได้ใช้พาหนะรถโดยสารไฟฟ้า และเรือโดยสารไฟฟ้าซึ่งผลิตโดยบริษัทพลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) ผู้ผลิตสัญชาติไทย เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าของไทย ต่อมาได้จัดการประชุมฯ ครั้งที่ 36 ในวันที่ 12-13 กันยายน 2565

ณ โรงแรมพูลแมน คิงเพาเวอร์ กรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามสถานะอุตสาหกรรมยานยนต์ และนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ของสมาชิกเอเปค รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (ECO System) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่ความยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอแนวทางการขนส่งสาธารณะสีเขียว (Green Public Transportation) ในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของไทยในการเป็นเจ้าภาพเอเปค ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว หรือ BCG Economy โดยผลลัพธ์สำคัญ ประกอบด้วย

- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์สำหรับเขตเศรษฐกิจเอเปคที่ควรผลักดัน ได้แก่ (1) การสนับสนุนให้เกิดการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า ผ่านนโยบายการสร้างแรงจูงใจและกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง (2) การสนับสนุนอุตสาหกรรมแบตเตอรี่อย่างยั่งยืนผ่านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมในการผลิตแบตเตอรี่ที่ปลอดภัยและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อลดการใช้คาร์บอนในกระบวนการผลิต และใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (3) การจัดทำกรอบนโยบายสำหรับยานยนต์อัตโนมัติ ผ่านการศึกษาในประเด็นการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และการพัฒนาวัตกรรมและเทคโนโลยี และ (4) การผลักดันนโยบายการใช้ยานพาหนะร่วมกัน การใช้ยานพาหนะขนาดเล็ก และใช้การขนส่งสาธารณะ เพื่อลดปัญหาการจราจร อุบัติเหตุ และมลพิษทางอากาศ

- การดำเนินกิจกรรมของ APEC AD สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและแนวคิดหลักของไทยในฐานะเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคปี 2565 รวมทั้งแนวทางการผลักดันนโยบายความเป็นกลางทางคาร์บอน หรือ Carbon Neutrality ภายใต้คณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่การเป็นฐานการผลิตยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าและพลังงานสะอาด เพื่อลดการปล่อยคาร์บอนตามทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์และความต้องการของตลาดโลก

ความร่วมมือ ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเคมี

การจัดการประชุมกลุ่มการหารืออุตสาหกรรมเคมี ครั้งที่ 28 (APEC Chemical Dialogue: CD) ในวันที่ 18-19 กุมภาพันธ์ 2565 ผ่านระบบออนไลน์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอ รายงานความก้าวหน้าในการส่งเสริมความความร่วมมือในด้าน การกำหนดกฎระเบียบ การดำเนินการตาม GHS Implementation และการพัฒนาอุตสาหกรรมเคมีอย่างยั่งยืน โดยผลลัพธ์สำคัญ ประกอบด้วย

- การรายงานการจัดทำคู่มือความร่วมมือด้าน กฎระเบียบของ APEC-OECD และแนวปฏิบัติที่ดี การนำเสนอ Good Regulatory Practice (GRPs) การจัดสัมมนาออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการประเมินความเสี่ยง และการจัดทำ Chemical Inventory เพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน

- การจัดทำ GHS โดยการทำฉลากและการแบ่งประเภท เคมี แนวทางการจัดการขยะในมหาสมุทรและการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการรีไซเคิลโดยสหรัฐ การจัดการ ขยะในมหาสมุทร และความยั่งยืนโดยญี่ปุ่น การรีไซเคิลขยะ ในมหาสมุทรโดยไต้หวัน

- การนำเสนออุตสาหกรรมเคมีที่ยั่งยืนตาม SDG 12 เรื่องการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยภาคอุตสาหกรรมเคมี ต้องเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดกฎระเบียบ ที่นำไปปฏิบัติได้ในการแสดงความอันตราย ที่มากกว่า ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับขยะและความเป็นอันตราย

ต่อมาได้จัดการประชุมครั้งที่ 29 เมื่อวันที่ 21-23 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมแชง-กรีลา จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อหารือการใช้ระบบการจำแนกความเป็นอันตรายและ การติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก (The Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals : GHS) และร่วมกันสร้างมาตรฐานบนฉลากสารเคมี ให้ได้มาตรฐานเดียวกันเพื่อร่วมกันอำนวยความสะดวกและ เพิ่มประสิทธิภาพทางการค้าระหว่างประเทศ และแลกเปลี่ยน

นโยบาย ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี รวมถึง แผนการ ปรับปรุงฐานข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเคมี ตลอดจนกิจกรรมความร่วมมือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เชื่อมโยงกันอย่างราบรื่น โดยผลลัพธ์สำคัญ ประกอบด้วย

- การใช้ระบบการจำแนกความเป็นอันตรายและ การติดฉลากสารเคมีที่เป็นระบบเดียวกันทั่วโลก (The Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals : GHS) และร่วมกันสร้างมาตรฐานบนฉลากสารเคมี ให้ได้มาตรฐานเดียวกันเพื่อร่วมกันอำนวยความสะดวกและ เพิ่มประสิทธิภาพทางการค้าระหว่างประเทศ โดยเสนอการนำ OECD Mutual Acceptance of Data หรือระบบ MAD ซึ่งเป็นข้อตกลงในระบบ การยอมรับข้อมูลร่วมกันมาเป็นเครื่องมือ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการภาครัฐของ OECD โดยเขต เศรษฐกิจเอเปค ได้นำมาประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมและลดอุปสรรคทางการค้า

- การแลกเปลี่ยนนโยบาย ประสบการณ์และแนวปฏิบัติ ที่ดี รวมถึงแผนการปรับปรุงฐานข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมเคมี ตลอดจนกิจกรรมความร่วมมือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างราบรื่น

- การนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีผ่านการขับเคลื่อน การพัฒนาอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ จากผลการดำเนินงานของ คณะกรรมการ Responsible Care ดูแลด้วยความรับผิดชอบ ของกลุ่มอุตสาหกรรมเคมี ตามนโยบาย BCG Economy เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

- การนำเสนอตัวอย่างผลการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น การจัดการขยะพลาสติกในเขตคลองเตย กรุงเทพฯ และจังหวัด ระยอง ซึ่งผลการดำเนินการในการลดปริมาณขยะพลาสติก สามารถดำเนินการได้กว่าร้อยละ 50 โดยผ่าน ความร่วมมือของ องค์กรภาครัฐและเอกชนหรือ PPP Plastics เพื่อดำเนินการสร้าง ระบบฐานข้อมูล การรวบรวม การแยก การจัดการ การนำกลับมา ใช้ใหม่ รวมถึงการกำจัดขยะ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการ เคมีที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือของเอเปค

ความร่วมมือภายใต้คณะกรรมการ ด้านการค้าและการลงทุน (Committee on Trade and Investment: CTI) ของเอเปค

โดยการเข้าร่วมการประชุมกลุ่มการเปิดตลาด (Market Access Group: MAG) ครั้งที่ 63 มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การดำเนินการด้านรายการสินค้าสิ่งแวดล้อม (Environmental Goods: EGs) ซึ่งรวมถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมด้วย สถานะปัจจุบัน ไทยดำเนินการได้ครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของ เอเปค และอยู่ระหว่างการร่วมกันพิจารณาแผนปฏิบัติการ สินค้าสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบเอเปค (APEC Environmental Goods Action Plan: EGAP) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกรอบ แนวทางการดำเนินงานสำหรับรายการสินค้าสิ่งแวดล้อมของ เอเปคในอนาคต ประกอบด้วย 3 สาขาหลัก ได้แก่ (1) แนวทาง เพื่อจัดทำรายการสินค้าใหม่โดยสมัครใจ (Pathway to a potential voluntary reference list of new and emerging environmental goods) (2) การพัฒนาด้านวิชาการและ เสริมสร้างศักยภาพ (Technical and Capacity-Building) และ (3) มาตรการ ที่ไม่ใช่ภาษี และกฎระเบียบ (Non-tariff Measures and Regulatory Issues) โดยแต่ละสาขาได้วางแผนการดำเนินงาน ในเชิงกว้าง ประกอบด้วย ผลการดำเนินการที่ผ่านมา และกิจกรรม ในอนาคต สำหรับสินค้าเป้าหมายมุ่งเน้นไปที่ 3 กลุ่มสินค้าหลัก รวมถึงวัตถุดิบ แร่ธาตุ และเคมีภัณฑ์ ได้แก่

- แหล่งพลังงานที่น่ากลับมาใช้ใหม่ อาทิ พลังงาน แสงอาทิตย์ ลม ไฮโดรเจน ก๊าซธรรมชาติเหลว และแอมโมเนีย
- อุปกรณ์รวบรวมและเก็บพลังงาน อาทิ แบตเตอรี่ ลิเทียม ตะกั่ว และนิเกิล
- ยานพาหนะ อาทิ ยานยนต์โดยสารพลังงานไฟฟ้า และเครื่องยนต์พลังงานไฮโดรเจน เป็นต้น

นอกจากนี้ สศอ. ได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นที่ สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ในโครงการความร่วมมือ จากเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ อาทิ โครงการเศรษฐกิจหมุนเวียน: ความสำคัญของขยะอิเล็กทรอนิกส์ในภูมิภาคเอเปค โดยสหรัฐอเมริกา การตอบแบบสอบถาม เรื่อง การส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพแบบย่อยสลายได้ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยสหรัฐอเมริกา การเข้าร่วมประชุมการหารือเชิงนโยบายการค้า เพื่อส่งเสริม ความเข้าใจร่วมกันของเขตเศรษฐกิจเอเปคในประเด็นสินค้า

สิ่งแวดล้อม โดยออสเตรเลีย เป็นต้น รวมถึงการให้ความเห็นต่อ ร่างเอกสารผลลัพธ์การประชุม “ร่างเป้าหมายกรุงเทพฯ ว่าด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว” เพื่อส่งเสริม บทบาทการผลิตภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ การส่งเสริมความยั่งยืน ของห่วงโซ่อุปทาน ขั้วริเริ่มการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อมและสังคม (EGS) ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนใน สาขาการท่องเที่ยว การผลิต การเกษตร การขนส่ง และโลจิสติกส์ รวมถึงสาขาเทคโนโลยีและดิจิทัลที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน อำนวยความสะดวกการค้าสินค้าและบริการด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดทำรายการสินค้าด้านสิ่งแวดล้อมของเอเปค ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของสตรีในระบบเศรษฐกิจ และส่งเสริมบทบาท ของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) บนพื้นฐานของความสร้างสรรค์ มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยั่งยืน

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าปัจจุบันเอเปคให้ความสำคัญ กับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังวิกฤตโควิด-19 โดยมุ่งเน้นการ สร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการสร้างสภาพแวดล้อม ที่อำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนที่เสรี เป็นธรรม เปิดกว้าง ครอบคลุม คาดการณ์ได้ และมีความยั่งยืน โดยที่ การดำเนินงานของ สศอ. ถือเป็นฟันเฟืองสำคัญที่มีส่วนสนับสนุน การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคให้มีความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดประชุมเอเปคที่ให้ความสำคัญกับ การนำ BCG Economy Model มาเป็นเครื่องมือในการพลิกฟื้น เศรษฐกิจหลังภาวะวิกฤตของภูมิภาคเอเปค ให้ดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืน อันจะส่งผลให้บรรลุเป้าหมาย ในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคของไทยในปี 2565 หัวข้อ “OPEN CONNECT BALANCE” ได้อีกต่อไป

จัดทำโดย :

นายเมธี ลายประดิษฐ์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศของ กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

วาระสารบบนี้จะพาทุกท่านไป
ทำความรู้จักกับผู้บริหารหญิง
แถวหน้าที่มากความรู้ความสามารถ
ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน
และพัฒนาอุตสาหกรรมของ
กระทรวงอุตสาหกรรมมายาวนาน
คุณวรวรรณ ชิตอรุณ กับบทบาท
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจ
อุตสาหกรรม

วรวรรณ ชิตอรุณ

ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ประสบการณ์ที่เข้ามารับราชการในแวดวง กระทรวงอุตสาหกรรม

เริ่มเข้ามารับราชการที่กระทรวงอุตสาหกรรมเมื่อปี 2532 ในตำแหน่งนักวิชาการอุตสาหกรรมในตอนนั้นสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมในสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมีสายงานอยู่ 2 กลุ่ม คือ สายวิศวกรรมเป็นหลัก และสายสนับสนุน เช่น กลุ่มงานธุรการ การเงิน ปี 2532 เป็นช่วงเริ่มมีการปรับโครงสร้างสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด (สอจ.) เพิ่มฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม เริ่มรับนักวิชาการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสายงานบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ โดยได้เป็นรุ่นแรก ๆ ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและบรรจุครั้งแรกในตำแหน่งนักวิชาการอุตสาหกรรมระดับ 3 ที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุทัยธานี ทำงานตรงนั้นได้ประมาณ 6 เดือน ทางสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกลางต้องการเจ้าหน้าที่สำหรับเป็นมือเขียน/คิดโครงการต่าง ๆ เพื่อของบประมาณ จึงได้ย้ายมาเป็นนักวิชาการสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกลาง ทำงานที่นั่นจนถึงประมาณ ระดับ 5 รับผิดชอบงาน

ทางด้านเขียนแผนงานโครงการและบริหารแผนงานโครงการให้กับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทั่วประเทศ ตอนนั้นเป็นคนคิดริเริ่มโครงการส่งเสริมการรับช่วงการผลิตสู่ชุมชน เป็นโครงการสร้างอาชีพรับงานจากโรงงาน ให้ชาวบ้านไปทำต่อที่บ้าน ซึ่งโครงการนี้ถือเป็นหนึ่งในงานที่ภาคภูมิใจ เพราะเป็นโครงการที่ประสบผลตามเป้าหมายอย่างดี

ต่อมาสำนักงานปลัดกระทรวงได้เพิ่มหน่วยงานขึ้นใหม่ โดยตั้งสำนักงานผู้ตรวจราชการ เป็นหน่วยงานภายใน หัวหน้างานเป็นระดับ 6 ก็ได้มารับตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานผู้ตรวจ ได้ใช้ประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกลาง เพราะทำงานสำนักงานผู้ตรวจต้องทำงานกับผู้ตรวจ และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นหลัก ช่วงนั้นนับว่าได้ประสบการณ์เพิ่มเติมเรื่องของการวางระบบงาน เพราะเราเป็นดูแลจัดการแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ เริ่มเรียนรู้

การบริหารคน บริหารงาน บริหารเงิน มีงบประมาณเป็นของตัวเอง ต้องจัดสรรตามแผนให้ท่านผู้ตรวจแต่ละสาย จัดสรรงบประมาณที่ได้รับมา ทำในตำแหน่งนี้อยู่ประมาณ 2 ปี ก็ได้มาทำงานที่สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (สอน.) ในตำแหน่งหัวหน้าบริหารงานทั่วไป 7 ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต เพราะเราเป็นนักวิชาการอุตสาหกรรมเป็น Knowledge worker มาตลอด พอมาเป็นสายบริหารทั่วไป รู้สึกว่าต่างสายงาน ประกอบกับขณะนั้นเป็นช่วงกำลังปรับโครงสร้างในกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งสำนักงานอ้อยฯ กำลังจะปรับขึ้นเป็นกรมด้วย ก็เลยต้องมารับผิดชอบเป็นหนึ่งในทีมงาน การจัดทำคำชี้แจงโครงสร้างองค์กรเพื่อเปลี่ยนจากระดับสำนักให้เป็นระดับกรม ต้องประมวลเนื้อหาของสำนักงานอ้อยฯ จัดโครงสร้าง วิเคราะห์ปริมาณงาน ศึกษาหาความรู้และกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การจัดอัตราค่าจ้าง การจัดโครงสร้าง ขณะเดียวกันก็ต้องทำงานบริหารควบคู่ไปด้วยทั้งที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน และถือเป็นการทำงานในช่วงหนึ่งทำงานหนักมาก แต่สุดท้ายสำเร็จจุลวง จนสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายก็ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรมในปี 2545

จากนั้นได้มาเป็นเลขานุการกรมคนแรกของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่ทำงานเหนื่อยมากต่อเนื่องมา เพราะตอนที่ตั้ง สอน. เป็นกรม ไม่มีงานอะไรสนับสนุนเลย เพราะเมื่อก่อนเราใช้หน่วยงานกลางร่วมกับ สปอ. พอมาเป็นกรมเราต้องทำเองหมด ทั้งเรื่องบุคคล เรื่องเงิน เรื่องแผนงาน ต้องสร้างระบบใหม่ตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่แบบฟอร์มตามระเบียบการเงินการคลัง พัสดุ การเบิกเงิน ระบบบัญชี ตอนนั้นงานวางโครงสร้างองค์กรว่าหนักแล้วแต่พอตั้งขึ้นมาเป็นกรมจริงกลับหนักกว่าเดิมมากแต่ก็ผ่านมาได้ เป็นเลขานุการกรมอยู่นานจนกระทั่งมีการปรับโครงสร้างองค์กรอีกรอบ ต้องประเมินค่างานสำนักงานเลขานุการกรมให้เป็นสำนักบริหารกลาง จากระดับ 8 เป็นระดับ 9

สำหรับงานของ สอน. เป็นที่ที่ตัวเองได้รับประสบการณ์ในงานที่หลากหลายมาก เพราะเป็นการทำงานกับคนกลุ่มใหญ่ มีเกษตรกรกว่าแสนรายทั่วประเทศ โรงงานน้ำตาล 50 กว่าโรงงาน มีพรบ.อ้อยและน้ำตาลทราย และระบบแบ่งปันผลประโยชน์ที่มีการเจรจาต่อรองกันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบทบาทของเลขานุการกรมและต่อมาปรับเป็น ผอ.สำนักบริหารกลางนั้น นอกจากจะทำหน้าที่ Back Office แล้ว ยังต้องต้องรับบทบาทในงานด้านมวลชนสัมพันธ์ด้วย ทั้งการรับมือ เจรจากับมือเวลามีปัญหาหรือความขัดแย้งที่มีมาเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นการทำงานในตำแหน่งนี้ช่วยสร้างความแข็งแกร่งให้กับเราในเรื่องของมวลชน ถือว่าจากนักวิชาการที่ซิด ๆ เขียน ๆ มาเป็นทำงานสายบริหาร จนมาทำงานด้านมวลชน ถือว่าในสำนักงานอ้อยฯ สอนงานเรา

เรื่องการมวลชนสัมพันธ์มาก และทำให้เราไม่กลัวกับการเผชิญอยู่ต่อหน้าคนมากมาย สอนเทคนิคการเจรจาต่อรอง เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย สอนการโน้มน้าวใจ การนำการประชุม การหาข้อมูลมาซัพพอร์ต การพูดในที่ชุมชน สิ่งเหล่านี้เกิดการสั่งสม เพิ่มพูน และเรียนรู้จากสำนักอ้อยฯ ทั้งนั้น

กระทั่งได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน ซึ่งไม่ได้ทำแผนงานงบประมาณเท่านั้น แต่ต้องทำแผนระดับแผนแม่บท และมาตรการสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย เป็นภาพระดับ macro ของอุตสาหกรรมอ้อยฯ กลับไปในสายวิชาการอีกครั้ง ในตำแหน่งนักวิชาการอุตสาหกรรม ระดับ 9 ช่วงนั้นทำงานเกี่ยวกับเรื่องของนโยบายและแผนเยอะมาก เขียนแผนแม่บท อ้อยน้ำตาลทรายและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายทั้งระบบ จนได้ยกกระดืบเป็นวาระแห่งชาติซึ่งเป็นผลงานที่ภูมิใจมาก ทำอยู่ได้ 2-3 ปี ก็ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรองเลขาธิการสำนักงานอ้อยฯ ได้คุมงานภาพกว้างมากขึ้น ดูการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย การทำประกาศเรื่องการออกใบอนุญาตต่าง ๆ

ในเวลาต่อมาก็ได้เลื่อนตำแหน่งมาเป็นเป็นเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (ลอน.) หลังจากรับตำแหน่งก็ได้จัดทำระบบอ้อยและน้ำตาลทรายใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ภูมิใจมากอีกเรื่องหนึ่ง เพราะตอนนั้นบราซิลตั้งเรื่องฟ้องร้องไทยกับเรื่องการอุดหนุนอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายของไทยภายใต้ พรบ. อ้อยและน้ำตาลทราย 2527

เราก็ต้องมาคิดหาวิธีปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการ อ้อยและน้ำตาลทรายภายใต้พรบ.อย่างไร ให้ไม่ผิดข้อตกลงทางการค้าระดับโลก ทำอย่างไรที่จะต้องดำเนินการไปได้ในช่วงเปลี่ยนผ่านโดยที่ พรบ.อ้อยฯ ยังไม่เสร็จ ต้องคิดหาทางแก้ปัญหาช่วยเหลือชาวไร่กับโรงงาน ต้องชี้แจงกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาล ซึ่งจากเรื่องนี้ทำให้เป็นที่รู้จักในระดับผู้บริหารระดับสูงมากขึ้น สิ่งที่ได้จากการทำงาน จากการทุ่มเทจากการลอง กล้าทำเรื่องที่เราไม่เคยทำ กล้าออกจากมุมปลอดภัยของเราเองแล้วไปทำงานในเรื่องใหม่ ๆ มันทำให้เราสู้ ทำให้เรา

ปรับตัวกับงานที่บังคับกดดัน ในการที่จะหาความคิดใหม่ ๆ มาแก้ปัญหา การพูดเจรจาโน้มน้าว ต้องหาวิธีการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย เพื่อทำความเข้าใจว่าอะไรบ้างที่ทำได้ โชคดีที่เรามีทีมงานที่ดีมาก ๆ เวลาที่มีจุดคับขัน จะมีคนคอยช่วยทำให้เราผ่านความยากลำบากหรือความท้าทาย เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้

อย่างไรก็ตาม การที่เราอยู่ในแวดวงเรื่องอ้อยมาเป็นเวลานานทำให้ถูกมองว่าเป็น “มีสขิส้อย” แต่เราไม่อยากจะให้ใครคิดว่าเรารู้แค่เรื่องเดียว อยากทำเรื่องอื่นบ้าง จึงเป็นที่มาของการขอย้ายมารับตำแหน่งรองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ร่วมงานกับอุตสาหกรรมจังหวัดซึ่งเป็นสิ่งที่คุ้นเคย ดูแผนงาน แผนเงิน แผนคนใน สปอ. ทำประมาณ 3 ปี และในที่สุดก็ได้มารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ภารกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในบทบาท ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

เริ่มแรกที่ทราบว่าจะต้องเข้ามารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือ สศอ. ในความคิดคือเป็นหน่วยงานวิชาการ เพราะทีมงานที่ส่วนใหญ่มีแต่สายวิชาการ ซึ่งเหมือนกับทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนงานจะคิดว่าทำไหวไหม แต่หากเราต้องการมองหาโอกาสที่จะทำงานใหม่ หรือความท้าทายใหม่ ๆ บางทีต้องออกไปจากจุดที่เราสบายใจ จึงถือว่าเป็นอีกก้าวของชีวิตการทำงาน ที่ได้ประสบการณ์ที่ทำงานในรูปแบบหนึ่ง

เริ่มแรกที่เข้ามาทำงานที่สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เริ่มจากการทำความเข้าใจในงานของ สศอ. ก่อน ก็เลยจัดการประชุมกับหน่วยงานภายในทั้งหมด ทุกกอง ทุกกลุ่มเพราะการที่จะเข้าใจว่างานต้องทำอย่างไรนั้น ไม่สามารถใช้วิธีอ่านจากเอกสารเพียงอย่างเดียวได้ จะต้องรู้อย่างลึกซึ้ง ศึกษาและเข้าใจการทำงานของกองหรือกลุ่มนั้นจริง ๆ จากการที่ทำงานนั้นทำให้เข้าใจว่างานของ สศอ. ไม่ได้มีเพียงสายวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีงานที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการส่งเสริมด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ มีงานวิชาการที่เป็นข้อมูลเชิงลึก งานวิเคราะห์ เก็บข้อมูล ออกใบรับรองต่าง ๆ ที่เป็นงานบริการด้วย โดยเฉพาะงานบริการข้อมูลด้วย

แผนงานหรือประเด็นสำคัญที่อยากขับเคลื่อน สศอ.

ยังมีโจทย์ที่วางไว้และต้องทำให้เสร็จ เช่น BCG EV รวมถึงแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ S-Curve และ New S-Curve มีความตั้งใจที่จะทำให้ สศอ. ผลักดันงานนโยบายที่ค้างอยู่ให้จบภายในช่วง 2 ปีนี้ นอกจากนี้ จะทำให้การนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของ สศอ. สามารถเข้าใจได้ง่าย เป็นที่สนใจ และใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนมากขึ้น

สิ่งที่คิดไว้ก่อนและตรงกับงานของกองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่กำลังทำคือเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำจีดีพีเชิงพื้นที่ เพราะคิดว่าเป็นไปไม่ได้ที่การเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมจะสื่อถึงจีดีพีหรือการเติบโตของอุตสาหกรรมทั่วทั้งประเทศได้ เพราะความหลากหลายของอุตสาหกรรมแตกต่างกัน ซึ่งที่ผ่านมาบ่งบอกได้เพียงภาคกลางและภาคตะวันออกเป็นส่วนใหญ่ แต่ภาคอื่น ๆ ไม่ได้สอดคล้องกับข้อมูลที่สื่อออกมามากนัก ดังนั้นการจะวางนโยบายอุตสาหกรรมของประเทศให้ชัดเจนมากขึ้น จำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงพื้นที่ให้ลึก และมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

ขณะที่การผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน หรือ BCG เป็นเรื่องที่ยากจะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพราะอยู่กับสายนี้มาตลอด โดย Bioeconomy ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ เรื่องที่สนใจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเกษตรแปรรูป ด้าน Circular เรื่องที่สนใจคือการทำอาหารถยนต์ แบตเตอรี่ โซลาร์เซลล์ และพลาสติก ส่วน Green มองว่าหากเราทำ BIO และ Circular ได้ตลอดชีพหลายเซกเตอร์ก็จะมาสู่ Green แต่ตอนนี้ที่โฟกัสคือเรื่อง Carbon Credit, Carbon neutral และ COP26 ซึ่งในกระบวนการ BCG ไปถึงจุดนั้นอยู่แล้ว

งานอีกด้านที่ให้ความสำคัญ คือ ด้านงานบริการของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โดย สศอ. มีงานบริการค่อนข้างมาก แต่มีข้อจำกัดหลายอย่างในการให้บริการ เช่น เอกสารที่มีจำนวนมาก และมีขั้นตอนการตรวจสอบที่ค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงอยากทำให้มีขั้นตอนที่สั้นลง เข้าใจง่าย สะดวก ไม่ใช้เวลานาน และไม่เป็นการ

กับผู้ขอรับบริการ อาจจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย ซึ่ง สศอ. มีพื้นฐานที่ดีเยี่ยมอยู่แล้ว เพียงแต่ทำอย่างไรให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้นและลดทอนเอกสารที่เรียกจากผู้ประกอบการให้น้อยลง นอกจากนี้งานบางอย่างของ สศอ. มีกฎระเบียบปฏิบัติที่ไม่ใช่ของตนเอง แต่เป็นการใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่น ส่งผลให้การทำงานไม่จบทั้งกระบวนการ ทำได้แค่เฉพาะส่วนของเราเอง ดังนั้นต้องสลายขอบเขตที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันให้เข้าใจและสื่อถึงกันให้ง่ายที่สุด เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ จะทำให้รอยต่อของการทำงานน้อยลง ดูกลมกลืนมากที่สุด เพราะเอกสารจะเดินในระบบมากกว่าเดินไปตามแต่ละหน่วยงาน

อีกเรื่องที่ยากผลักดัน คือ การที่ทำให้ สศอ. เป็นองค์กรแห่งความสุข เชื่อว่าคนเราจะทำงานได้ดี ทีมงานมีความสุข ต้องอยู่ในองค์กรที่มีความสุข มีพลังงานบวก ความสดใส แอคทีฟ เอื้ออารีซึ่งกันและกัน จะสร้างความรู้สึกที่ดีกับทีมงาน ซึ่ง สศอ. จะเป็นสายวิชาการเป็นส่วนใหญ่ มีบุคลากรที่เคร่งขรึม มีความเป็นนักวิชาการที่ต้องมีความน่าเชื่อถือ แต่สามารถทำให้สมดุลได้ ด้วยการมีข้อมูลที่แน่น ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยมา พร้อมกับผ่อนคลายตัวเองลง มองโลกในมุมที่สนุกสนานได้ จึงอยากจะส่งพลังงานบวก เพื่อให้บรรยากาศในการทำงานผ่อนคลาย และสามารถคิดงานในเชิงสร้างสรรค์มากกว่าได้ หากทุกคนอยู่ในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี

Key Success Factor สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในฐานะผู้บริหารสายอุตสาหกรรม

ใช้หลัก 3 โต คือ

1. **ใจโต** หมายถึง ใจกว้าง มีเมตตา โอบอ้อมอารี มีคุณธรรม คิดถึงความเป็นอยู่ของคนในแต่ละหน่วย คำนึงถึงความเป็นอยู่ของทุกคนในองค์กร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับองค์กรที่มีความสุข ไม่ถูกกดดัน จึงจะสามารถทำงานได้ดี การสร้างความสุขอีกทางคือการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

2. **หัวโต** หมายถึง ความมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความคิดเฉียบคม มีแนวทางการทำงานที่ชัดเจน รู้ว่าต้องแก้ไขปัญหายังไง ซึ่งผู้บริหารที่ดีต้องสามารถทำให้ทีมงานทำงานร่วมกันได้ และมีความฉลาดทางอารมณ์

3. **มือโต** หมายถึง ผู้ที่จะเป็นผู้บริหารได้ต้องทำงานเป็น เราไม่จำเป็นต้องทำเองทุกเรื่อง แต่ควรเข้าใจในเนื้องานอย่างถ่องแท้ เริ่มต้นต้องมีการศึกษา ฟังจนเข้าใจเหมือนทำงานเองจะสั่งอย่างเดียวโดยไม่มีความเข้าใจไม่ได้ เป็นเรื่องสำคัญมาก

สำหรับตัวเองไม่เคยหนีจากอะไรที่รู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย มีแผนที่จะพัฒนาตัวเองเพิ่มเติมตลอดเวลา มีแผนพัฒนาตนเองรวมถึงแสวงหาความรู้ ประเมินตนเองเสมอ ๆ และพัฒนาเพื่อให้ความพร้อม

“โอกาสเหมือนรถไฟที่วิ่งเข้าชนชานชาลา หากเรายังไม่ได้ซื้อตั๋ว ไม่ได้เก็บกระเป๋าเสื้อผ้า ไม่ได้ซื้ออาหารขึ้นรถไฟชานชาลา ไม่มีความพร้อม แต่รถไฟก็จะออกไปแล้วเราก็พลาดโอกาสที่จะได้ขึ้นไปบนรถไฟนั้น ซึ่งวิธีที่ดีที่สุดคือ เราต้องซื้อตั๋วเตรียมความพร้อมตัวเองไว้หากวันไหนที่รถไฟเข้ามา เราจะมีโอกาสในการขึ้นรถไฟได้เลย”

ถึงแม้จะทำงานในระบบราชการที่อาจมีข้อจำกัดก็ตาม การเตรียมความพร้อมให้ตัวเองด้วยความรู้ความสามารถที่หลากหลายก็จะเปิดโอกาสในความก้าวหน้ากว้างขวางมากขึ้นด้วย

สิ่งที่เราทำ จะเป็นการปูพื้นฐานไปสู่อนาคต การทำประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับองค์กร จะกลับมาสนับสนุนเราในอนาคต แม้จะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตาม ไม่ควรปฏิเสธงาน อย่าติดอยู่กับเรื่องที่เราเชี่ยวชาญเพียงอย่างเดียว เพราะปัจจุบันการแข่งขันค่อนข้างสูงมาก ดังนั้นคนที่มีการทำงานหลากหลายจะได้เปรียบมากกว่า

แม้จะเป็นช่วงเวลาอันน้อยนิดของการสัมภาษณ์ และคำถามเพียงไม่กี่ประโยค แต่คำตอบที่ได้รับกลับสะท้อนถึงมุมมอง ความคิด ทักษะที่ดี และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และทำให้สะท้อนตัวตนของหญิงแกร่งของกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้ที่อาจจะจุดประกายให้เรา ๆ ท่าน ๆ ได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงานต่อไป

ดัชนีอุตสาหกรรม

ไตรมาส 3/2565

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI)

ไตรมาส 3 ของปี 2565 (กรกฎาคม ถึง กันยายน) เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.05 เช่นเดียวกับดัชนีการส่งสินค้า ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม และดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.14 8.34 และ 6.59 ตามลำดับ ในขณะที่ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง และดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ปรับตัวลดลงร้อยละ 2.22 และ 10.09 ตามลำดับ โดยมีอัตราการใช้กำลังการผลิต อยู่ที่ร้อยละ 62.61 (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 และรูปที่ 1) ทั้งนี้ มีอุตสาหกรรมสำคัญที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น เช่น ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ รถจักรยานยนต์ และเครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เป็นต้น

สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการปรับตัวลดลง เช่น คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น เหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน เฟอร์นิเจอร์ และสุรา เป็นต้น

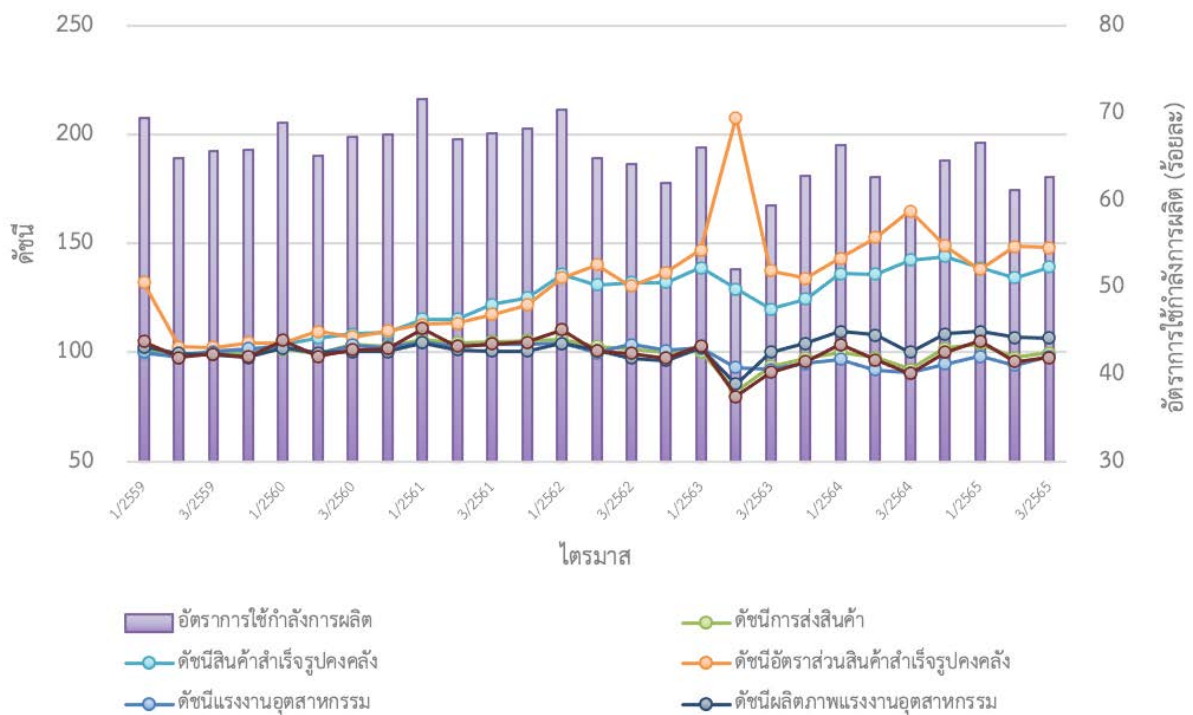
ตารางที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (70 กลุ่มอุตสาหกรรม)					
ดัชนีอุตสาหกรรม	ไตรมาส 3/2564 (ก.ค.-ก.ย.)	ไตรมาส 2/2565 (เม.ย.-มิ.ย.)	ไตรมาส 3/2565 (ก.ค.-ก.ย.)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับไตรมาส ก่อน (%QoQ)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับไตรมาส เดียวกันของปีก่อน (%QoY)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	90.46	95.79	97.75	2.05	8.05
ดัชนีการส่งสินค้า	92.26	97.79	99.77	2.02	8.14
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	142.47	134.29	139.31	3.74	-2.22
ดัชนีอัตราส่วนสินค้า สำเร็จรูปคงคลัง	164.88	148.77	148.24	-0.36	-10.09
ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม	90.55	94.29	98.10	4.04	8.34
ดัชนีผลิตภาพแรงงาน อุตสาหกรรม	100.00	106.95	106.59	-0.34	6.59
อัตราการใช้กำลังการผลิต	58.51	61.10	62.61	-	-

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

รูปที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

อุตสาหกรรมสำคัญ 5 อันดับแรกที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นส่งผลต่อดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม ในไตรมาส 3 ของปี 2565 มีดังนี้

ยานยนต์

ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.05 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากรถบรรทุกปิกอัพ รถยนต์นั่งขนาดกลาง และรถยนต์นั่งขนาดเล็กเป็นหลัก เนื่องจากการผลิตสามารถกลับมาดำเนินการได้มากขึ้น หลังจากปัญหาการขาดแคลนชิปคลัสลาย

ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม

ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.29 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากน้ำมันดีเซล น้ำมันเครื่องบิน น้ำมันเบนซิน และน้ำมันแก๊สโซฮอล์เป็นหลัก เนื่องจากปีนี้สถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย มีการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นจากการเดินทางท่องเที่ยวและขนส่ง

ชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์

ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.91 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (PCBA) และวงจรรวม (Integrated circuits (IC)) เป็นหลัก เนื่องจากเป็นไปตามความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในตลาดโลกที่ขยายตัวต่อเนื่อง

รถจักรยานยนต์

ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 90.03 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นทั้งตลาดในประเทศ และตลาดส่งออก เนื่องจากฐานต่ำในปีก่อนที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในโรงงานผลิตชิ้นส่วนจักรยานยนต์ทำให้เกิดการขาดแคลนชิ้นส่วนในกระบวนการผลิตชั่วคราว ซึ่งในปีสามารถกลับมาทำการผลิตได้เป็นปกติ

อุตสาหกรรมสำคัญ 5 อันดับแรกที่มีการปรับลดลงส่งผลต่อดัชนีผลิตอุตสาหกรรมในไตรมาส 3 ของปี 2565 มีดังนี้

คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง

ปรับตัวลดลงร้อยละ 32.36 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและจำหน่ายลดลงจากสินค้า Hard Disk Drive เป็นหลัก เนื่องจากผู้ผลิตปรับลดแผนการผลิตลงจากการทยอยยกเลิกการผลิตสินค้าบางประเภทที่มีความต้องการลดลงตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยหันไปผลิตสินค้าที่มีความจุข้อมูลที่สูงขึ้น ซึ่งต้องใช้เวลาทดสอบนานและได้ในปริมาณที่ลดลง

พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น

ปรับตัวลดลงร้อยละ 10.91 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและการจำหน่ายลดลงจากสินค้ากลุ่มเม็ดพลาสติกและพลาสติกขั้นต้น เช่น Polyethylene resin (PE) และ Ethylene เป็นต้น เนื่องจากความต้องการสินค้าของประเทศคู่ค้าลดลง (สหรัฐอเมริกา และจีน) ประกอบกับปีนี้มีผู้ผลิตบางรายปิดซ่อมบำรุงใหญ่ประจำปี

เหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน

ปรับตัวลดลงร้อยละ 12.59 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและการจำหน่ายลดลงจากทุกรายการสินค้า (ยกเว้น ท่อเหล็กกล้า เหล็กหล่อ และเหล็กเส้นข้ออ้อย) โดยลดลงในกลุ่มเหล็กแผ่นรีดและเหล็กแผ่นเคลือบเป็นหลักเนื่องจากความต้องการในอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ชะลอตัวจากราคาสินค้าในหมวดวัสดุก่อสร้างปรับตัวสูงขึ้นตามต้นทุนการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้นจากภาวะเงินเฟ้อ ประกอบกับฐานสูงในปีก่อนที่มีคำสั่งซื้อสูงกว่าปกติเพื่อเก็บเป็นสต็อก

เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ

ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.49 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาวะการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้นตามความต้องการสินค้าที่ยังคงขยายตัวทั้งตลาดในประเทศและตลาดส่งออก เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อน ประกอบกับผู้ผลิตมีการพัฒนาสินค้าได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น การประหยัดพลังงาน การกรองเชื้อโรค และการสั่งงานผ่านอินเทอร์เน็ต (IoT) เป็นต้น

เฟอร์นิเจอร์

ปรับตัวลดลงร้อยละ 19.36 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและการจำหน่ายลดลงจากสินค้าเครื่องเรือนทำด้วยไม้และเครื่องเรือนที่ทำด้วยโลหะเป็นหลัก เนื่องจากปีนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลาย การดำเนินชีวิตเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ ความต้องการใช้สินค้าในกรณี Work From Home จึงชะลอตัวลดลง โดยเฉพาะจากประเทศคู่ค้า (เช่น สหรัฐอเมริกา)

สุรา

ปรับตัวลดลงร้อยละ 24.09 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยภาวะการผลิตและจำหน่ายลดลงจากสินค้ากลุ่มสุราขาว และสุราผสมเป็นหลัก เนื่องจากปีนี้นัต้นทุนวัตถุดิบปรับราคาสูงขึ้น ทำให้ต้องปรับราคาจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น ประกอบกับภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง

ตารางที่ 2 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมภาพรวมรายสาขาสำคัญ 10 อันดับแรก ตามน้ำหนักโครงสร้างอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์	น้ำหนัก	ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญ								
		2562	2563	2564	ไตรมาส			2565		
					3/2564	2/2564	3/2565	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ดัชนีรวมยังไม่ได้ปรับตามฤดูกาล (%YoY)	100	101.97 -3.45	97.71 -9.74	97.71 5.85	90.46 ▼-0.34	95.79 ▼-0.76	97.75 8.05	95.73 6.39	99.63 14.92	97.89 3.34
TISC : 11 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (%YoY)	16.44530	107.93 -1.97	101.54 -5.92	104.78 3.19	91.34 ▼-0.82	98.89 ▼-1.83	96.85 8.23	96.89 7.96	101.52 14.42	98.15 2.73
TISC : 11 การผลิตเครื่องดื่ม (%YoY)	3.89610	105.60 8.12	99.01 -6.24	98.67 -0.34	88.01 ▼-14.91	98.15 ▼-4.68	90.23 2.52	89.96 -4.60	91.68 11.90	89.06 1.42
TISC : 19 การผลิตถ่านหินและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถ่านหินปิโตรเลียม (%YoY)	9.54730	104.74 -5.49	97.72 -6.71	95.68 -2.08	91.67 ▼-4.62	108.41 ▲14.61	107.52 17.29	107.00 12.98	110.05 17.58	105.51 21.68
TISC : 20 การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี (%YoY)	7.96490	104.87 -1.21	101.53 -3.19	105.27 3.69	107.49 ▲1.33	102.19 ▼-5.21	99.84 -7.11	106.08 -4.88	100.65 -4.29	92.81 -12.28
TISC : 22 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (%YoY)	8.84530	99.15 -6.29	91.56 -7.65	97.21 6.17	95.58 ▲5.21	94.24 ▲2.82	97.94 2.47	97.89 5.08	99.72 5.07	96.20 -2.49
TISC : 23 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ (%YoY)	5.50260	100.54 -1.50	95.38 -5.13	94.97 -0.43	88.24 ▼-6.31	98.19 ▲1.20	96.91 9.82	99.80 14.70	98.34 9.61	92.59 5.22
TISC : 24 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน (%YoY)	3.56480	96.17 -10.14	89.30 -7.14	102.07 14.29	96.12 ▲8.79	97.51 ▼-10.80	84.01 ▼-12.59	79.16 -13.71	86.13 -8.37	86.75 -15.46
TISC : 26 การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ (%YoY)	8.88570	95.30 -5.57	94.27 -1.07	102.70 8.94	100.48 ▲5.60	93.70 ▼-9.63	95.05 -5.40	90.79 -5.06	94.63 -132	99.74 -9.25
TISC : 27 การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า (%YoY)	3.00010	93.53 -4.59	97.04 3.76	102.62 5.75	92.90 ▼-10.86	98.33 ▼-7.17	93.81 0.97	89.20 -3.16	93.85 4.38	98.37 1.75
TISC : 29 การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง (%YoY)	13.80210	105.82 -5.59	75.25 -28.89	89.52 18.97	77.14 ▲2.24	83.54 ▲1.56	104.75 35.79	92.09 22.44	109.48 61.31	112.68 27.54

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ สามารถสืบค้นข้อมูลรายละเอียดดัชนีอุตสาหกรรม ได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) <http://www.oie.go.th>

CBAM: มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรป

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

มาตรการ CBAM

ปัจจุบันในเวทีการค้าระหว่างประเทศและสิ่งแวดล้อม มีการตื่นตัวและกล่าวถึงมาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรปกันมาพักใหญ่แล้ว มาตรการ CBAM คืออะไร และมีความเกี่ยวข้องอย่างไรกับเรื่องการค้าระหว่างประเทศและด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการออกมาตรการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเวทีการค้าโลกอย่างไร ทั้งนี้ คำว่า CBAM ย่อมาจาก Carbon Border Adjustment Mechanism หมายถึง มาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดนที่สหภาพยุโรปกำหนดขึ้น โดยเฉพาะสินค้าประเภทที่ใช้พลังงานในกระบวนการผลิตที่เข้มข้น เพื่อเป็นการป้องกันการนำเข้าสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่สูงเข้ามาในสหภาพยุโรป (EU) โดย CBAM เป็นหนึ่งในมาตรการหรือกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ระบุภายใต้ European Green Deal ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมใน 2 เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมให้สหภาพยุโรปเป็นภูมิภาคแรกของโลกที่มีคาร์บอนเป็นศูนย์ ภายในปี 2050 และ 2) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ 55 (Fit for 55 Package) ภายในปี 2030

จากกลไก EU ETS สู่กลไก CBAM ของสหภาพยุโรป

ที่ผ่านมาสหภาพยุโรปมีการจัดทำระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซคาร์บอน หรือ EU Emission Trading System: EU ETS สำหรับใช้เป็นกลไกในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน โดยมีการกำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนสูงสุดที่ผู้ประกอบการสามารถปล่อยได้ โดยหากผู้ประกอบการมีการปล่อยก๊าซคาร์บอน ที่น้อยกว่าหรือไม่ถึงในปริมาณตามเพดานที่กำหนด (cap) ผู้ประกอบการก็สามารถขายสิทธิการปล่อยก๊าซคาร์บอนให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่นได้ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาสหภาพยุโรปได้มีการลดเพดาน (cap) ที่อนุญาตให้ปล่อยก๊าซคาร์บอนลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สหภาพยุโรปจึงมองว่ากลไกการซื้อขายคาร์บอน หรือ EU ETS อาจไม่สามารถตอบสนองเป้าหมายตามที่กำหนดภายใต้ EU Green Deal กล่าวคือ ที่ผ่านมาการใช้กลไก EU ETS ดังกล่าว ยังคงมีการปล่อยใช้ก๊าซคาร์บอนในกระบวนการผลิตสินค้าอยู่ดี เพียงแต่เป็นการเปลี่ยนสถานที่ การปล่อยก๊าซคาร์บอนจากสถานประกอบการหนึ่งไปยังอีกสถานประกอบการหนึ่งที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไม่เกินเพดานที่กำหนด ซึ่งปริมาณคาร์บอนยังคงมีอยู่และเกิดขึ้นในสหภาพยุโรปอยู่ดี นอกจากนี้ กลไก EU ETS ยังถือเป็นการเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการในประเทศ รวมถึงอาจส่งผลให้ผู้ประกอบการสหภาพยุโรปมีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนต่ำ (carbon leakage) ตลอดจนส่งผลให้สินค้าที่ผู้ประกอบการ EU มีการซื้อคาร์บอนเครดิตมีการปรับราคาเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เป็นการเพิ่มภาระด้านราคา แก่ผู้บริโภคในสหภาพยุโรปโดยไม่จำเป็น ไปจนถึงทำให้ผู้บริโภคชาวยุโรปหันไปซื้อสินค้านำเข้าประเภทเดียวกันที่มีราคา

ต่ำกว่าของที่ผลิตในสหภาพยุโรป ดังนั้น สหภาพยุโรปจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ในหลาย ๆ ด้านเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายภายใต้ European Green Deal รวมถึงนำไปสู่การปรับราคาสินค้านำเข้าให้มีความสอดคล้องกับปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการผลิต โดยเฉพาะในสาขาการผลิตที่มีการใช้พลังงานไม่สะอาดและเกิดมลพิษ เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การเก็บภาษีพลังงาน (Energy Taxation Directive 2003/96: ETD) ซึ่งเป็นการเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าประเภทพลังงาน (energy products) โดยมีข้อยกเว้นให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปสามารถใช้ดุลยพินิจในการลด/ยกเว้นการเก็บภาษี ETD พลังงานร่วมกับการออกมาตรการ CBAM กล่าวคือ มาตรการ CBAM ก็ยังคงมีการเก็บภาษีคาร์บอน แต่ตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

1. การเก็บภาษีคาร์บอนที่เท่าเทียมกัน (Equal carbon pricing) ประกอบด้วย 1) ผู้ผลิต/ภาคธุรกิจของสหภาพยุโรปจะต้องจ่ายภาษีคาร์บอน (carbon price) สำหรับกระบวนการผลิตที่มีการปล่อยคาร์บอนในสหภาพยุโรป 2) การนำเข้าสินค้าจะต้องจ่ายภาษีที่เรียกว่า carbon adjustment สำหรับสินค้าที่ถูกนำเข้าในสหภาพยุโรป สำหรับสินค้าที่มีการผลิตภายใต้ EU's carbon pricing rules (ETS) และ 3) การเก็บค่าธรรมเนียม (charge) ภายใต้มาตรการจะถูกนำมาปรับใช้ในอุตสาหกรรมสาขาที่กำหนด

2. ไม่เป็นการเก็บภาษีซ้ำซ้อน (No double pricing) โดยหากไม่ใช่ผู้ผลิตที่เป็นสัญชาติ EU (Non-EU producer) สามารถแสดงหลักฐานที่ได้มีการจ่ายภาษีคาร์บอนก่อนส่งออกมายังสหภาพยุโรปเพื่อให้ผู้นำเข้าของสหภาพยุโรป (EU importer) สามารถนำมาใช้หักภาษีคาร์บอนใน EU

3. การดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป (Gradual phase-in) เพื่อให้ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวกับมาตรการ CBAM ได้ โดยไม่กระทบกับการประกอบธุรกิจมากนัก

CBAM: 1st Phase in 5 Sectors

ทั้งนี้ มาตรการ CBAM ในระยะแรก กลุ่มอุตสาหกรรมที่จะถูกบังคับใช้ภายใต้มาตรการดังกล่าว จะเป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในกลุ่ม hard-to-abate sector ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนในปริมาณที่สูงหรือลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนได้ยาก ได้แก่ (1) การผลิตไฟฟ้า (2) ซีเมนต์ (3) ปูน (4) เหล็กและเหล็กกล้า และ (5) อะลูมิเนียม โดยสหภาพยุโรปมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกอุตสาหกรรมใน 5 กลุ่มดังกล่าว คือ (1) เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนต่ำ (carbon leakage) รวมทั้งเป็นกลุ่มที่มีการปล่อยและซื้อขายก๊าซคาร์บอนในปริมาณที่สูง (2) เป็นกลุ่มที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนในปริมาณที่สูงกว่าร้อยละ 45 ตามที่ระบุใน ETS sectors และ (3) เป็นสาขานำร่องที่มีความเหมาะสมต่อการนำกลไก CBAM มาบังคับใช้ในระยะแรก อย่างไรก็ดี สหภาพยุโรปมีแผนที่จะขยายมาตรการ CBAM ให้ครอบคลุมสาขาอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ ในส่วนของความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับสหภาพยุโรปใน 4 กลุ่มอุตสาหกรรม (ไม่รวมการผลิตไฟฟ้า) ภายใต้มาตรการ CBAM ข้างต้น จากตารางการส่งออกสินค้า 10 อันดับแรกของไทยไปยังสหภาพยุโรป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2564 พบว่า สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปสหภาพยุโรปในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประกอบด้วย (1) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (2) ผลิตภัณฑ์ยาง (3) รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (4) เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ (5) อัญมณีและเครื่องประดับ (6) แผงวงจรไฟฟ้า (7) รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ (8) เครื่องจักรและส่วนประกอบ (9) ยางพารา และ (10) เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ

ตารางที่ 1 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของไทยไปยังสหภาพยุโรป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2564

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	2564	% Δ 64/63
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และสปก.	2,791.42	3,048.63	3,310.05	2,842.48	2,719.25	3,140.44	15.49
2. ผลิตภัณฑ์ยาง	750.06	850.03	905.60	944.44	1,024.59	1,396.39	36.29
3. รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	1,457.74	1,331.96	1,310.65	1,272.40	898.51	1,290.58	43.64
4. เครื่องปรับอากาศและสปก.	770.39	733.75	931.83	1,048.62	978.44	1,268.80	29.68
5. อัญมณีและเครื่องประดับ	1,307.17	1,331.65	1,494.12	1,456.24	1,100.03	1,257.63	14.33
6. แผงวงจรไฟฟ้า	623.35	812.99	882.65	829.06	675.77	842.03	24.60
7. รถจักรยานยนต์ และส่วนประกอบ	267.72	347.08	342.01	463.17	544.21	795.28	46.13
8. เครื่องจักรและส่วนประกอบ	629.11	653.29	640.00	632.62	566.01	642.58	13.53
9. ยางพารา	375.44	494.62	431.79	481.83	343.75	641.54	86.63
10. เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ	580.82	562.20	580.46	581.74	537.80	566.75	5.38
รวม 10 รายการ	9,553.21	10,166.18	10,829.16	10,552.60	9,388.37	11,842.03	26.14
อื่น ๆ	8,659.32	9,579.60	10,171.25	9,183.26	8,266.09	9,810.57	18.68
มูลค่ารวม	18,212.53	19,745.78	21,000.41	19,735.86	17,654.45	21,652.60	22.65

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ จากตารางที่ 2 ที่แสดงถึงประเทศที่มีการส่งออกซีเมนต์ ปุ๋ย เหล็กและเหล็กกล้า และอะลูมิเนียม ไปยังสหภาพยุโรป 10 อันดับแรกของโลก พบว่า ประเทศไทยไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มประเทศดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าที่ผ่านมา ประเทศไทยจะไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่ม top 10 ของประเทศที่มีการส่งออกสินค้าใน 4 กลุ่มอุตสาหกรรมไปยังสหภาพยุโรปภายใต้มาตรการ CBAM แต่ผู้ประกอบการไทยก็ยังคงมีการส่งออกสินค้าในกลุ่มดังกล่าวไปยังสหภาพยุโรปอยู่

ตารางที่ 2 ประเทศที่มีการส่งออกซีเมนต์ ปุ๋ย เหล็กและเหล็กกล้า และอะลูมิเนียม ไปยังสหภาพยุโรป 10 อันดับต้นของโลก

ที่มา: presentation carbon border adjustment mechanism, A new, green way of pricing carbon in imports to EU

การเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการ CBAM ในอนาคต

มาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรปจะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2569 โดยในช่วง 3 ปีแรก (พ.ศ. 2566-2569) ผู้นำเข้าของสหภาพยุโรปต้องมีการจัดทำรายงาน CBAM Declaration เพื่อรายงานว่าสินค้านำเข้ามีการปล่อยก๊าซคาร์บอนในปริมาณเท่าใด เพื่อนำปริมาณคาร์บอนมาคำนวณค่าคาร์บอนกล่าวคือ ประเทศต้นทางที่ส่งสินค้ามายังสหภาพยุโรปจะต้องมีการชำระค่าคาร์บอน ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสหภาพยุโรป โดยมีการออกใบรับรองการชำระค่าคาร์บอน (CBAM Certificate) จากนั้น ผู้นำเข้าของสหภาพยุโรปจะนำ CBAM Certificate มาใช้ในการลดภาษีคาร์บอนใน EU ทั้งนี้ ในช่วง 3 ปีแรก ผู้นำเข้าจะเพียงแค่รายงานข้อมูลการปล่อยก๊าซคาร์บอนเพื่อให้ผู้ประกอบการมีระยะเวลาปรับตัว (transition period) โดยยังไม่ต้องซื้อและจัดส่ง CBAM Certificate อย่างเป็นทางการใด ๆ ถึงแม้มาตรการ CBAM ในระยะ 3 ปีแรกจะยังไม่มีการใช้จ่ายและการจัดส่งไปยังผู้นำเข้าของสหภาพยุโรป แต่ก็ส่งผลให้ผู้นำเข้าจะต้องทำรายงานประจำปีแจ้งจำนวนสินค้าที่นำเข้า และปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนของสินค้านำเข้าที่แท้จริงในช่วงปีที่ผ่านมา (โดยไม่รวมปริมาณค่าก๊าซคาร์บอนที่อนุญาตให้ปล่อยได้ (free allowances are phase-out) พร้อมทั้งจัดส่งให้หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศ

สมาชิกสหภาพยุโรปทราบ ภายในวันที่ 31 พฤษภาคมของทุกปี และในอนาคตจะมีกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ ถูกนำมาบรรจุเพิ่มมากขึ้นในมาตรการ CBAM ระยะที่ 2

ปัจจุบันสหภาพยุโรปยังอยู่ในกระบวนการร่างกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการ CBAM ซึ่งกำหนดให้สหภาพยุโรปอาจจะต้องมีการทบทวนกฎหมายดังกล่าวอีกครั้งในปี 2569 และพิจารณาประกาศบังคับใช้มาตรการ CBAM เพิ่มเติมกับสินค้าหรือบริการอื่น ๆ ในห่วงโซ่อุปทานที่มีลักษณะซับซ้อน รวมทั้งอาจมีการพัฒนาเงื่อนไขที่มีความเข้มงวดมากขึ้น อาทิ การคิดค่าคาร์บอนจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อม (indirect emissions) เช่น การใช้ไฟฟ้าในกระบวนการผลิต เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าการถึงแม้ว่ามาตรการ CBAM ในระยะแรก จะยังไม่มีการมีกลุ่มอุตสาหกรรมจำนวน 4 สาขาที่ไทยมีการส่งออกในปริมาณที่สูง อย่างไรก็ตาม มาตรการ CBAM ในระยะที่ 2 อาจมีกลุ่มสินค้าหรืออุตสาหกรรม ที่ไทยส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ในปริมาณที่สูงรวมอยู่ด้วย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการเตรียมความพร้อม รวมถึงศึกษาทำความเข้าใจ และติดตามความคืบหน้าเกี่ยวกับมาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรป โดยเฉพาะในส่วนของการกำหนดหน่วยงานที่ต้องออกใบรับรองการชำระค่าคาร์บอน (CBAM Certificate) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าและเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการในประเทศให้สามารถรับมือกับมาตรการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อ การส่งออกไทยไปยังสหภาพยุโรปให้น้อยที่สุด

จัดทำโดย :

นายชาญชัย โฉลกคงถาวร

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1. <https://europetouch.mfa.go.th> “บทความสหภาพยุโรปเผยแพร่ร่างกฎหมายว่าด้วยมาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon border Adjustment Mechanism -CBAM)”
2. presentation carbon border adjustment mechanism, A new, green way of pricing carbon in imports to EU

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act : PDPA) : โอกาสและผลกระทบ ในบริบทของภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ประเทศไทยเริ่มบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือ PDPA (Personal Data Protection Act) ของไทยตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2565 ที่ผ่านมา โดยมีหลักการสำคัญในการกำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีทางเลือกในการให้หรือไม่ให้ความยินยอมในการจัดเก็บ ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง ซึ่งการเลือกนั้นต้องไม่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้ หากถูกละเมิดสิทธิ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถร้องเรียนและเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ เมื่อพิจารณาในมิติของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม การเริ่มบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากจะเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับการทำธุรกิจอย่างใดก็ตามในช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่าน หลายฝ่ายอาจจะมีความกังวลในแนวปฏิบัติ โดยเฉพาะในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ SMEs (Small and Medium Enterprises) เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ การวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบในบริบทของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมจากการบังคับใช้ PDPA ถือเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ในช่วงเวลาสำคัญที่องค์กรจะต้องมีมาตรการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลอย่างรอบด้าน สอดรับกับบทบัญญัติของ PDPA เพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรที่มีความมั่นคง สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ PDPA ย่อมาจากคำว่า Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019) คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 เป็นกฎหมายว่าด้วยการให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล สร้างมาตรฐานการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัย และนำไปใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์ ตามคำยินยอมที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอนุญาต โดยกฎหมาย PDPA Thailand (พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ) ได้ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 และได้ถูกเลื่อนให้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดย PDPA มีผลบังคับใช้กับองค์กรทุกองค์กรที่เก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในราชอาณาจักรไทย เพื่อขายสินค้าหรือบริการให้กับเจ้าของข้อมูล (มาตรา 5 ตาม พ.ร.บ.ฯ) ทั้งนี้ PDPA จะส่งผลกระทบต่อทุกส่วนงานขององค์กรที่มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทรัพยากรบุคคล ที่มีการเก็บรักษาข้อมูลของพนักงาน ทั้งข้อมูลการสมัครงาน ข้อมูลด้านสุขภาพ และสัญญาจ้างงาน ต้องได้รับความยินยอม และมีการแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลไว้ชัดเจนด้วยเช่นกัน หรือในส่วนของฝ่ายการตลาด ประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ที่เก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า หรือมีการส่งจดหมายข่าวสารหรือกิจกรรมทางการตลาดไปให้ลูกค้า ต่อไปหากลูกค้าไม่ต้องการ หรือต้องการให้ลบข้อมูลของตนก็ต้องปฏิบัติตาม ยิ่งไปกว่านี้หน่วยงานส่วนอื่น ๆ ภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ฝ่ายกฎหมาย ฝ่ายไอที หรือฝ่ายตรวจสอบภายใน ฯลฯ ก็มีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์กรสามารถปฏิบัติตามกฎหมาย ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนด้วยเช่นกัน

Check list

การเตรียมความพร้อม ของหน่วยงาน

ข้อกำหนดตามกฎหมาย Legal Compliance

- 1 แต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Officer) ป.41
- 2 จัดทำประกาศความเป็นส่วนตัว (Privacy Notice) ป.23
- 3 จัดทำบันทึกการกิจกรรมการประมวลผล (Records of Processing Activities) ป.39
- 4 จัดทำแบบขอความยินยอมในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ (Consent Form) ป.19
- 5 จัดทำข้อตกลงการประมวลผลในกรณีที่มีการจ้างผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Processing Agreement) ป.40

ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี Best Practices

- 1 จัดตั้งคณะทำงาน PDPA ภายในหน่วยงาน (PDPA Working Team)
- 2 สำรองข้อมูลภายในหน่วยงานและจัดทำผังวงจรชีวิตข้อมูลส่วนบุคคล (Data Inventory)
- 3 จัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติของหน่วยงาน (Privacy Policy and Codes of Practice)
- 4 ในกรณีที่มีการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กร ควรจัดทำข้อตกลงการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคล (Data Sharing Agreement)
- 5 สร้างความตระหนักรู้และฝึกอบรม (Capacity Building and Awareness Raising)
- 6 ทำกับดูแลและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ (Audit and Compliance)

หมายเหตุ : นอกจาก Check list – การเตรียมความพร้อมนี้แล้วองค์กรยังมีหน้าที่อื่น ๆ ตามกฎหมายที่ต้องปฏิบัติอีกด้วย

No.30
V2

สำนักงานคณะกรรมการ
คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ มีข้อกำหนดตามกฎหมายให้องค์กรในฐานะผู้ควบคุมข้อมูลปฏิบัติหลายประการ อาทิ (1) การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Officer) กฎหมายกำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 41 ซึ่งอาจแต่งตั้งจากพนักงานภายในองค์กรหรือแต่งตั้งผู้รับจ้างให้บริการตามสัญญา (2) การจัดทำประกาศความเป็นส่วนตัว หรือที่คุ้นเคยกันในชื่อของ Privacy Notice ซึ่งเป็นการแจ้งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียด วิธีการการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงรายละเอียดก่อนหรือขณะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ตามมาตรา 23 (3) การจัดทำบันทึกการกิจกรรมการประมวลผล (Records of Processing Activities) พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลฯ กำหนดให้องค์กรมีหน้าที่ในการจัดให้มีบันทึกการกิจกรรมอย่างน้อยตามที่ระบุไว้ในมาตรา 39 เพื่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สามารถตรวจสอบได้ (4) การจัดทำแบบคำขอความยินยอม (Consent Form) ในกรณี

ที่มีความจำเป็นต้องใช้ความยินยอมเป็นฐานทางกฎหมายในการประมวลผล หลักเกณฑ์ในการขอความยินยอมต้องเป็นไปตามมาตรา 19 ประกอบมาตรา 20 เช่น ต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมถึงต้องคำนึงถึงอย่างที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และ (5) การจัดทำข้อตกลงการประมวลผล (Data Processing Agreement) โดยข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อตกลงระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลกับผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อควบคุมการดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 40 วรรคสาม ซึ่งรายละเอียดของข้อสัญญาและข้อตกลงอื่น ๆ เป็นเรื่องที่คู่สัญญาควรตกลงกันให้สอดคล้องกับกิจกรรมการประมวลผลและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างน้อยสัญญาต้องมีเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 วรรคหนึ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจาก พ. ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ประชาชน	ภาคธุรกิจ	ภาครัฐ
 มั่นใจได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลได้รับการเก็บรักษาอย่างปลอดภัย เหมาะสม และจะถูกใช้หรือเผยแพร่ ภายใต้ขอบเขตวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้แต่แรก ลดความเสี่ยงความเดือดร้อนอันเกิดจากการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล มีสิทธิในการ รับทราบ วัตถุประสงค์การจัดเก็บ ใช้ หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแจ้งชัด อนุญาต/ไม่อนุญาต หรือถอนความยินยอมให้มีการจัดเก็บ ใช้ หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล ขอเข้าถึง ขอรับสำเนาหรือขอให้เปิดเผยการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล ขอให้ลบ ทำลาย หรือขอให้ระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลได้ สามารถร้องเรียนและขอให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนหากพบว่ามีการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้	 เพิ่มความเชื่อมั่นในมาตรฐานการจัดเก็บ ใช้ หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลในระดับนานาชาติ เพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการทำธุรกิจที่มีการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลร่วมกับต่างประเทศ มีกระบวนการทำงาน กลไกที่มีประสิทธิภาพ ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรที่เหมาะสม เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอม ในการจัดเก็บการใช้ หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรด้านธรรมาภิบาล การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ รับผิดชอบต่อสังคม	 กักตึงนานาอารยประเทศ ในด้านกฎหมาย/กฎระเบียบในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีมาตรการกำกับดูแล รวมถึงเครื่องมือกำกับการดำเนินงานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล การดำเนินงานด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างสังคมที่จับตาดู เนื่องจากสามารถตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐและภาคธุรกิจเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความถูกต้องเหมาะสม ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ ในด้านประสิทธิภาพการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

การที่ไทยออกกฎหมาย PDPA ขึ้นมา เพื่อเชื่อมโยงกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละประเทศที่บังคับกันอย่างจริงจังแล้ว โดยเฉพาะในสหภาพยุโรป ซึ่งหากการบังคับใช้ไม่เกิดผลจริงจึงในอนาคตอาจถูกใช้เป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า ดังเช่นในอดีตที่ผ่านมาที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากประเทศคู่ค้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ อาทิ กฎหมายการบิน กฎหมายประมง ซึ่ง PDPA จะมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ และการทำธุรกิจระหว่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ เพราะกฎหมายฉบับนี้เกี่ยวข้องกับ “ความน่าเชื่อถือ” ในมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศ ถ้าหากประเทศนั้น ๆ ไม่มี ย่อมทำให้สูญเสียโอกาสและความเชื่อมั่นจากนานาประเทศ ในระดับขององค์กรหรือหน่วยงาน PDP จะเป็นโอกาสที่จะช่วยสร้างมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลและยกระดับความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร จนลูกค้าไว้วางใจที่จะซื้อสินค้าหรือใช้บริการในคราวต่อ ๆ ไป ถือเป็นอีกหนึ่งแต้มต่อของธุรกิจ ธุรกิจ ที่มีความพร้อมต่อ PDPA จะได้รับความเชื่อมั่นจากคู่ค้าและลูกค้ามากขึ้น จึงถือเป็นอีกหนึ่งในขีดความสามารถในการแข่งขันสำคัญที่ต้องพิจารณาสำหรับในปี 2565 ทั้งนี้ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน PDPA จะกลายเป็นต้นทุนและองค์ความรู้ใหม่ที่ภาคธุรกิจทั้งหลายต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและต้องถือปฏิบัติ องค์กรที่มีการเตรียมความพร้อมไว้แล้ว อาจจะปรับตัวเพียงเล็กน้อยแล้วดำเนินธุรกิจต่อ แต่องค์กรที่อาจจะยังไม่มีความพร้อมโดยเฉพาะกลุ่ม SMEs อาจจะต้องปรับตัวในหลายส่วน อย่างไรก็ตาม อาจจะถือเป็นโอกาสที่ภาคธุรกิจจะปรับเปลี่ยนองค์กรสู่การเป็นดิจิทัลหรือ Digital Transform หรือการนำธุรกิจของตนเองเข้าสู่ระบบไอทีอย่างเต็มตัว

สำหรับธุรกิจหรือองค์กรขนาดใหญ่อาจมีความพร้อมในการปรับตัวต่อ PDPA ได้มากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก แต่ก็มีความเสี่ยงสูงกว่า ในขณะที่ธุรกิจขนาดเล็กอาจเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมและไม่สร้างภาระค่าใช้จ่ายมากเกินไปต่อธุรกิจ ทั้งนี้ สำหรับธุรกิจองค์กรขนาดใหญ่อาจมีทีมงานและทรัพยากรอื่น ๆ ที่พร้อมต่อการปรับตัวรับต่อข้อกำหนดได้อย่างเป็นระบบและชัดเจนกว่า แต่ไม่ได้หมายความว่าธุรกิจองค์กรขนาดใหญ่จะได้เปรียบเสมอไป เพราะด้วยการมีข้อมูลปริมาณมาก มีกระบวนการที่หลากหลาย มีพนักงานจำนวนมาก และมีมูลค่าทางธุรกิจสูง ก็ทำให้ธุรกิจองค์กรใหญ่นั้นมีโอกาสที่จะเกิดเหตุข้อมูลรั่วไหลได้มากกว่า และอาจเกิดความเสียหายที่สูงกว่าทั้งในแง่ของมูลค่าและชื่อเสียงองค์กร ในทางกลับกัน ในธุรกิจขนาดเล็ก แม้ว่าการปรับการทำงานให้สอดคล้องกับ PDPA อาจมีประเด็นให้ต้องปรับตัวค่อนข้างมาก แต่ด้วยความคล่องตัวที่สูงกว่า และการปรับกระบวนการเหล่านี้ อาจไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเสมอไป ก็ทำให้การปรับตัวนั้นอาจทำได้ดีกว่า ประเด็นสำคัญที่แท้จริง คือต้องเข้าใจข้อกำหนดทางกฎหมายให้ชัดเจน

เพื่อให้สามารถปรับธุรกิจให้สอดคล้องต่อข้อบังคับเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แต่ทั้งนี้ ในช่วงแรกของการเริ่มบังคับใช้ ภาครัฐมีนโยบายผ่อนปรน PDPA สำหรับกลุ่ม SMEs รวมถึงวิสาหกิจชุมชน โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เรื่อง การยกเว้นการบันทึกการของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นกิจการขนาดเล็ก นอกจากนี้ จากมาตรา 6 ของกฎหมาย PDPA กำหนดนิยามของข้อมูลส่วนบุคคล ว่าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม

และคำว่า “บุคคล” ตามมาตรา 17 หมายถึงบุคคลธรรมดาเท่านั้น ดังนั้น ในบริบทของภาคอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมการผลิต หากจะจำแนกผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น อาจจะกล่าวได้ว่า ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งมีได้จำหน่ายสินค้าถึงผู้บริโภคโดยตรงหรือกลุ่ม B2B (Business to Business) ซึ่งเป็นธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเอง จะได้รับผลกระทบจากกฎหมาย PDPA น้อยกว่ากลุ่ม SMEs ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นธุรกิจแบบ B2C (Business to Customer) ที่เป็นธุรกิจที่มีการส่งมอบสินค้าจากผู้ประกอบการถึงผู้บริโภคโดยตรง

กล่าวโดยสรุป การบังคับใช้กฎหมาย PDPA ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 ส่วน คือ 1) การเก็บข้อมูลลูกค้า ต้องขอความยินยอมจากลูกค้า 2) เจ้าของข้อมูลมีสิทธิเข้าถึงข้อมูล

ทั้งการแก้ไข เปลี่ยนแปลง และขอลบข้อมูล ซึ่งสิทธิหลายอย่างเป็นเรื่องใหม่ และ 3) ข้อมูลกลายเป็นสิ่งมีค่า เพราะกฎหมายบังคับให้ต้องเก็บรักษา ถ้าเก็บในระบบดิจิทัลต้องมีระบบป้องกันความปลอดภัยข้อมูล ซึ่งในมิติของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมการเริ่มบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากจะเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับการทำธุรกิจ PDPA จะเป็นโอกาสที่จะช่วยสร้างมาตรฐานการเก็บข้อมูลและยกระดับความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร จนลูกค้าไว้วางใจที่จะซื้อสินค้าหรือใช้บริการในคราวต่อไป ถือเป็นอีกหนึ่งแต้มต่อของธุรกิจ และเป็นอีกหนึ่งในขีดความสามารถในการแข่งขันสำคัญที่ต้องพิจารณาสำหรับในปี 2565 นี้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน PDPA จะกลายเป็นต้นทุนและองค์ความรู้ใหม่ที่ภาคธุรกิจทั้งหลายต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและต้องถือปฏิบัติ นอกจากนี้ หากจะจำแนกผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น อาจจะกล่าวได้ว่า ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีได้จำหน่ายสินค้าถึงผู้บริโภคโดยตรงหรือกลุ่ม B2B จะได้รับผลกระทบจากกฎหมาย PDPA น้อยกว่า

กลุ่ม SMEs ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นธุรกิจแบบ B2C ที่เป็นธุรกิจที่มีการส่งมอบสินค้าจากผู้ประกอบการถึงผู้บริโภคโดยตรง แต่ทั้งนี้ ในช่วงแรกของการเริ่มบังคับใช้ ภาครัฐมีนโยบายผ่อนปรน PDPA สำหรับกลุ่ม SMEs รวมถึงวิสาหกิจชุมชนท้ายที่สุด PDPA จะไม่ใช่อุปสรรคของธุรกิจ หากแต่เป็นกฎหมายเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล สร้างความชอบธรรม โปร่งใส และตรวจสอบย้อนกลับได้ในการเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลบนพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม

จัดทำโดย :
 นายอภิชัยก์ อำนวยกาญจน์สิน
 แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/069/T_0052.PDF
<https://www.mdes.go.th/mission/82>

รอบรู้ อุตสาหกรรม

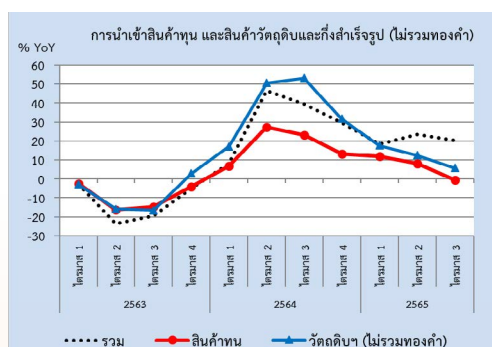
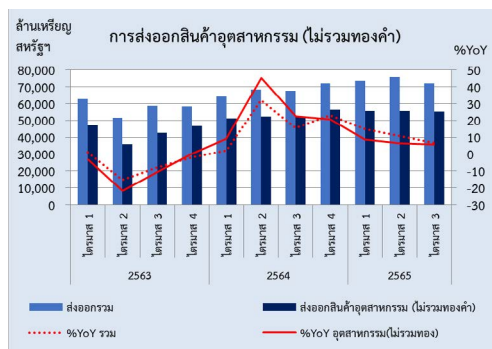

OIE Forum 2022 Disruptive Change is the New Chance วิถีพลิก โอกาสใหม่ ของอุตสาหกรรมไทย

การส่งออก – นำเข้า

สินค้าอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 3 ปี 2565

ไตรมาส 3 ปี 2565 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวร้อยละ 5.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการขยายตัวของสินค้าสำคัญ อาทิ เครื่องโทรสารโทรศัพท์อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องประดับทำด้วยทองเพชร พลอย รถยนต์นั่ง รถจักรยานยนต์ เครื่องปรับอากาศ ส่วนตลาดส่งออกส่วนใหญ่ขยายตัว เช่น สหรัฐอเมริกา อาเซียน (5) สหภาพยุโรป (27) ไม่รวมสหราชอาณาจักร CLMV ตะวันออกกลาง (15) อินเดีย และออสเตรเลีย ในขณะที่ประเทศจีนและญี่ปุ่น หดตัว

หมายเหตุ : อาเซียน (5) ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม

ไตรมาส 3 ปี 2565 การนำเข้าสินค้าขยายตัวร้อยละ 20.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยการนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงขยายตัวร้อยละ 78.8 สินค้าทุนหดตัวร้อยละ 0.5 จากการนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวร้อยละ 5.8 จากการนำเข้าอุปกรณ์ส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (แผงวงจรไฟฟ้า) เพชร พลอย ปู่ และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์

สินค้า	2563				2564				2565		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ)	-3.3%	-21.8%	-10.5%	0.2%	9.1%	45.1%	22.4%	20.7%	8.8%	6.5%	5.8%
นำเข้าสินค้าทุน	-2.4%	-16.2%	-14.6%	-4.0%	6.9%	27.3%	23.0%	13.2%	12.0%	8.1%	-0.5%
นำเข้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ)	-2.8%	-15.9%	-16.5%	2.9%	17.2%	50.5%	53.1%	31.7%	17.6%	12.5%	5.8%

สินค้าอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกในตลาดส่งออกสำคัญของไทย ไตรมาส 3 ปี 2565

- รถยนต์และส่วนประกอบ (+30.6%)
- อัญมณีและเครื่องประดับ (+72.6%)
- เคมีภัณฑ์ (+1.0%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+30.0%)
- อัญมณีและเครื่องประดับ (+28.7%)
- เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ (+49.4%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+26.0%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (-15.4%)
- โทรสาร โทรศัพท์และส่วนประกอบ (+257.5%)

- รถยนต์และส่วนประกอบ (-6.2%)
- เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (+3.9%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+12.7%)

- ผลิตภัณฑ์ยาง (+26.6%)
- เม็ดพลาสติก (-18.0%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (-21.4%)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ประมวลผลโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีชี้นำเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย : EWS-IE

หลักการพิจารณาสัญญาณการชี้นำเตือนภัย

ระบบเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย (EWS-IE) ดำเนินการโดยใช้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ซึ่งจัดทำโดย สศอ. เปรียบเทียบกับตัวแปรชี้นำเศรษฐกิจล่วงหน้า (Leading indicators) เพื่อวัดค่าความผิดปกติที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้กำหนดใช้สัญลักษณ์มาตรฐานวัดเป็นเครื่องมือชี้นำการเตือนภัยล่วงหน้า 2-3 เดือน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ค่าดัชนี มากกว่า 2.0 ปกติดีเยี่ยม, มากกว่า 0.0 ถึง 2.0 ปกติดีเยี่ยมอ่อน, น้อยกว่า 0.0 ถึง -1.0 เผื่อระวังเสีย, มากกว่า -1.0 ถึง -2.0 ไม่ปกติดีเยี่ยม, และมากกว่า -2.0 ขึ้นไปไม่ปกติรุนแรงสีแดง

ดัชนีการเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย (EWS-IE) ไตรมาส 3 และคาดการณ์ไตรมาส 4

ไตรมาส 3 ค่าดัชนีฯ ส่งสัญญาณปกติ ปัจจัยภายในประเทศส่งสัญญาณปกติ อุปสงค์ภายในประเทศได้รับผลดีจากภาคบริการและการท่องเที่ยว ช่วยกระตุ้นให้การบริโภคภายในประเทศขยายตัว ส่วนปัจจัยต่างประเทศต้องเผื่อระวัง เนื่องจากภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้นของประเทศคู่ค้าสำคัญ ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ความผันผวนของราคาน้ำมัน และผลของการชะลอตัวด้านการส่งออกทั่วโลก

คาดการณ์ไตรมาส 4 ส่งสัญญาณเผื่อระวัง โดยปัจจัยภายในมีแนวโน้มปกติต่อเนื่อง ยกเว้นการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบ ที่ยังต้องเผชิญปัญหาความผันผวนของค่าเงินและต้นทุนการผลิตเพิ่ม ส่วนปัจจัยต่างประเทศภาวะเศรษฐกิจของตลาดส่งออกสำคัญ ๆ ของไทยชะลอตัว ในหลาย ๆ ประเทศ ตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่แนวโน้มชะลอตัว ทำให้ความเชื่อมั่นทางธุรกิจในการผลิตปรับตัวลดลง ประกอบกับยังมีความกังวลต่อเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอตัว นโยบายกีดกันและการย้ายฐานการผลิตทางเทคโนโลยีออกจากสาธารณรัฐประชาชนจีน

ที่มา สามารถอ่านรายละเอียดรายงานการเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมรายเดือนได้ที่ <http://iiu.oie.go.th/>

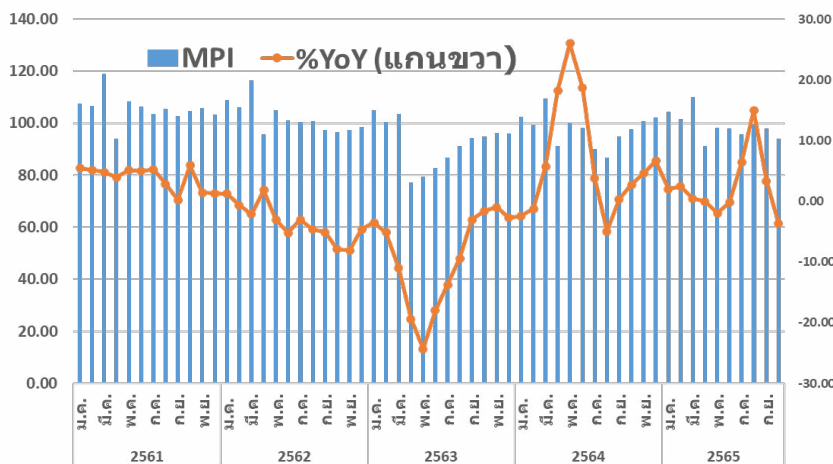
รายการ	ปี พ.ศ. 2564												ปี พ.ศ. 2565											
	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4			ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4*		
Early Warning Indus.	0.08	0.36	0.57	0.69	0.73	0.70	0.63	0.57	0.55	0.57	0.62	0.68	0.71	0.72	0.70	0.65	0.59	0.50	0.37	0.20	0.01	-0.17	-	-
	0.34			0.71			0.58			0.62			0.71			0.58			0.19			-0.31		

หมายเหตุ * หมายถึง คาดการณ์ล่วงหน้าเฉลี่ย 3 เดือน

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI)

- ไตรมาสที่ 3/2565 MPI ขยายตัวร้อยละ 8.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน อุตสาหกรรมที่ส่งผลให้ดัชนีขยายตัวจากไตรมาสเดียวกันของปี 2563 อาทิ ยานยนต์ การกลั่นปิโตรเลียม ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ รถจักรยานยนต์ เครื่องปรับอากาศ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

MPI รายสาขาอุตสาหกรรมที่สำคัญ

		MPI (%YoY)
2564	Jul	3.7
	Aug	-4.9
	Sep	0.4
	Q3	-0.3
	Oct	2.7
	Nov	4.6
	Dec	6.7
	Q4	4.7
	Jan	2.0
	Feb	2.5
	Mar	0.4
	Q1	1.6
2565	Apr	-0.03
	May	-2.0
	Jun	-0.3
	Q2	-0.8
	Jul	6.4
	Aug	14.9
	Sep	3.3
	Q3	8.1